

WITOLD GOMBROWICZ
YVONNE, BURGUNDI HERCEGNŐ

FORDÍTOTTA: PÁLYI ANDRÁS

SZEMÉLYEK

YVONNE
IGNÁC KIRÁLY
MARGIT KIRÁLYNÉ
FÜLÖP HERCEG TRÓNÖRÖKÖS
KAMARÁS
IZA UDVARHÖLGY
CIRILL
CIPRIÁN
YVONNE NAGYNÉNJEI
INNOCENT UDVARONC
VALENTIN LAKÁJ
MÉLTÓSÁGOK, UDVAR, KOLDUS stb.

ELSŐ FELVONÁS

*Sétatér, fák, a szín mélyén padok, ünnepi közönség.
Kürtszó mellett bevonul Ignác király, Margit királyné, Fülöp herceg,
Kamarás, Cirill, Ciprián, hölgyek és urak*

KIRÁLYNÉ Csodálatos naplemente.
KAMARÁS Csodás, Felséges Asszonyom.
KIRÁLYNÉ Az ember nemesebbé válik e látványtól.
KAMARÁS Nemesebbé, kétségtelen.
KIRÁLY Este meg egy jót bridzsezünk.
KAMARÁS Csakugyan, a Felséges Úrban nagyszerűen párosul a szépérvék és a bridzstehetség.

Koldus be

KOLDUS Mi kéne, jóember?
KIRÁLY Némi segély.
KIRÁLY Kamarás, adj neki öt garast. Hadd lássa a nép, hogy foglalkozunk gondjaival!
KIRÁLYNÉ Adj neki tizet. *(Nyugat felé fordulva)* Ha már ilyen naplemente van!
UDVARHÖLGYEK Ááá!
KIRÁLY Adj neki tizenötöt, miért is ne! Hadd lássa, milyen ura van.
UDVARONCOK Ááá!
KOLDUS A Magasságos Isten áldja meg a Felséges Királyt, és a Felséges Király áldja meg a Magasságos Istent. *(Kolduló dalt énekelve el)*
KIRÁLY No gyerünk, nem érdemes lekésni a vacsoráról, s előbb még körbe kell sétálnunk az egész parkot, hogy nemzeti ünnepünk alkalmából barátkozzunk a néppel.

A Herceg kivételével mind indulnak

KIRÁLY És te, Fülöp, maradsz?
HERCEG *(felemel egy elhajított újságot a földről)* Pillanat.
KIRÁLY Hahaha! Értem! Randevúja van! Annak idején én is ilyen voltam! No gyerünk, hahaha!
KIRÁLYNÉ *(szemrehányóan)* Ignác!

Kürtszó, a Herceg, Cirill és Ciprián kivételével mind el

CIRILL ÉS CIPRIÁN Vége a dumának.
HERCEG Várjatok csak, hadd olvassam el a mai horoszkópot. *(Olvas)* 12-től 2-ig... Ez nem az... Aha! Az este 7-től 9-ig terjedő időszak életerőd

nagy kirobbanását hozza, személyiséged meghatványozódik, ragyogó, bár kockázatos gondolataid támadnak. Ez az időszak kedvez a bátor terveknek, nagy vállalkozásoknak...

CIPRIÁN Aztán minek ez nekünk?

HERCEG Az idő kedvez a szerelmi intrikának.

CIRILL Az más. Nézd csak, ott milyen jó pipik sündörögnek.

CIPRIÁN Gyerünk! Indulás. Teljesítsük a kötelességünket.

HERCEG Mit? A kötelességünket? Mire gondolsz?

CIPRIÁN Funkcionáljunk! Funkcionáljunk! Nem akarok egyebet, csak funkcionálni, annak rendje és módja szerint! Fiatalok vagyunk! Férfiak vagyunk! Fiatal férfiak vagyunk! Funkcionáljunk hát, ahogy fiatal férfiakhoz illik. Adjunk munkát a csuhásoknak, hadd legyen nekik is egy kis dolguk. Ez a munkamegosztás.

CIRILL Nicsak egy csábos hölgy jön. Egészen jó lába van.

HERCEG Á, minek? Folyton ugyanazt? Körbe-körbe? Megint? Minek?

CIPRIÁN Nem kell? És a hölgyike mit gondol majd rólunk? Itt nincs mese!

HERCEG Nem akarom.

CIRILL Nem akarod? Mi? Mi?! Visszautasítod!

CIPRIÁN *(meglepetten)* Hát a herceg nem érzi a gondtalan meglepedettség áldott örömét, amikor igent rebegnek az édes kis ajkak, szüntelen ugyanazt bizonygatva, körbe-körbe?

HERCEG Hogyne, hogyne, természetesen... *(olvas)* „...kedvez a bátor terveknek, nagy vállalkozásoknak, személyiséged meghatványozódik, és megérzéseid kifinomulnak. Ez az időszak veszélyes lehet azokra nézve, akikben túlteng az ambíció, akik túl érzékenyek saját méltóságukra. Azok a dolgok, melyekbe ez idő tájt belevágsz, jóra is, rosszra is fordulhatnak...” Persze, mint minden.

Iza be

Üdvözöljük.

CIPRIÁN A legnagyobb örömmel!

CIRILL És elragadtatással!

IZA Jó napot! Mit csinál a herceg itt félrehúzódva?

HERCEG Ami a dolgom. Atyám azzal üdíti fel a népet, hogy megmutatja nekik magát, én viszont ugyanezzel búvölöm el a nőket. De magának, kisasszony, nem a királyné kíséretében lenne a helye?

IZA Elkéstem. Éppen oda sietek. Sétálni voltam.

HERCEG Aha, éppen siet. Hova is?

IZA Ennyire szórakozott a herceg? Mi ez a melankólia a hangjában? Nem örül az életnek, herceg? Én mást se teszek.

HERCEG Én is örülök, de éppen ezért...

MIND Hogy?

HERCEG Hm... *(Méregeti őket)*

MIND Tessék?

HERCEG Semmi.

IZA Semmi. Talán beteg a herceg?

CIRILL Megfáztál?

CIPRIÁN Migrén?

HERCEG Nem, nem, éppen ellenkezőleg, valami egyszerűen magával ragad!
Valami elragad! Én mondom nektek, valósággal forr bennem valami!

CIPRIÁN *(nézelődve)* Óó, micsoda kis szőkeség. Egész jó...

HERCEG Szőke? Barnát is mondhattál volna, teljesen mindegy. *(Szétnéz kínlódvá)* Csak fák meg fák... Végre történhetne már valami.

CIRILL Óó, megint jön egy.

CIPRIÁN A nénikéivel!

CIRILL A nénikéivel!

Yvonne és két nagynénje be

IZA Mi történik itt?

CIPRIÁN Oda nézz, herceg, oda nézz, összerogyunk a nevetéstől!

CIRILL Csönd, csönd, hallgassuk csak, mit beszélnek.

ELSŐ NAGYNÉNI Üljünk le ide a padra. Látod, gyermekem, ezeket az ifjakat?

YVONNE *(hallgat)*

ELSŐ NAGYNÉNI Mosolyogj már, mosolyogj, gyermekem.

YVONNE *(hallgat)*

MÁSODIK NAGYNÉNI Miért vagy olyan mulya? Drága gyermekem, miért mosolyogsz olyan mulyán?

YVONNE *(hallgat)*

MÁSODIK NAGYNÉNI Tegnap megint nem volt sikered. Ma megint nincs sikered. Holnap ismét nem lesz sikered. Miért nem vagy egy csöppet vonzóbb, kedvesem? Miért nincs neked semmi sex appealed? Senki nem akar rád nézni. Te istenverése!

ELSŐ NAGYNÉNI Az utolsó megtakarított garasunkat is rád költöttük, megvarrattuk neked ezt a virágos ruhát. Nem tehetsz nekünk szemrehányást.

CIPRIÁN Á, ez egy torzszülött.

IZA *(megbántva)* Na, mindjárt torzszülött.

CIRILL Ázott veréb! És még elégedetlen is!

CIPRIÁN Bögőmasina! Lárifári! Na gyere, éreztessük vele a megvetésünket! Hogy megemlegesse!

CIRILL Persze, persze! Ezt a felfuvalkodott gyászpillét el kell taposnunk. Szent kötelességünk. Menj előre, én meg utánad.

Szarkasztikus arckifejezéssel elvonulnak Yvonne orra előtt, majd nevetésben törnek ki

CIPRIÁN Hahaha! Közvetlenül az orra előtt! Az orra előtt!

IZA Hagyjátok békén, ennek semmi értelme.

ELSŐ NAGYNÉNI *(Yvonne-hoz)* Látod, milyen kellemetlenségnek teszel ki minket?

MÁSODIK NAGYNÉNI Csak nevetségessé tesz bennünket! Te istenverése! Azt hittem, legalább idős koromra, mikor női hivatásom végére értem, elkerülhettem, hogy nevetséges legyek. Megöregedtem, s most miattad kell elviselnem, hogy gúnyt űzenek belőlem.

CIPRIÁN Hallod? Szemrehányásokat zúdítanak rá! Hahaha, úgy kell neki! Olvassatok csak be neki!

MÁSODIK NAGYNÉNI Megint rajtunk nevetnek. El se mehetünk innen, mert akkor a hátunk mögött nevetnek ki... Ha pedig maradunk, a képünkbe röhögnek.

ELSŐ NAGYNÉNI *(Yvonne-hoz)* A tegnapi mulatságon miért nem voltál hajlandó a lábadat se mozdítani, drága gyermekem?

MÁSODIK NAGYNÉNI Miért nem érdeklődik senki se irántad? Azt hiszed, hogy ez nekünk olyan kellemes? Minden női becsvágyunkat beléd helyeztük, te meg a füled botját se mozdítod... Miért nem síélsz?

ELSŐ NAGYNÉNI Miért nem gyakorolod a rúdugrást? Más lányok gyakorolják.

CIPRIÁN Micsoda elfuserált béka! Egyszerűen idegesít. Örülten idegesít! Az idegeimre megy ez a lotyó! Mindjárt odamegyek és ráborítom a padot! Mit szóltok hozzá?

CIRILL Ne, ne. Miért fárasztanánk magunkat? Elég ráböknöd az ujjaddal, vagy legyinteni, vagy akármi. Egy ilyen libával bármit csinálhatsz, úgylis kicsúfolod mindennel. *(Tüsszent)*

MÁSODIK NAGYNÉNI *(Yvonne-hoz)* Látod? Már tüsszentenek is ránk!

IZA Hagyják békén.

CIPRIÁN Ne, ne. Csináljunk valami belevaló tréfát. Tudjátok mit, négykézláb elvonulok előtte, ő meg kitalálja, hogy ez annyit jelent, hogy a kutyának se kell. *(Oda akar menni a padhoz)*

HERCEG Várj! Én jobb tréfát tudok!

CIPRIÁN Hohó! Lelépek a színről.

CIRILL Mit akarsz? Úgy festesz, mint akinek valami rendkívüli tréfa jár a fejében.

HERCEG *(belenevet a zsebkendőjébe)* Tréfa - hahaha, tréfa! *(Odamegy a Nagynénikhez)* Megengedik, hölgyeim, hogy bemutatkozzam? Öméltósága Fülöp herceg vagyok, a király fia.

NAGYNÉNIK Ááá!

HERCEG Hölgyeim, ahogy látom, sok gondot okoz a kisasszony. Mitől ilyen apatikus?

ELSŐ NAGYNÉNI Kész szerencsétlenség! Valami szervi elégtelenség ez nála. Túl lusta a vére.

MÁSODIK NAGYNÉNI És ez télen puffadást okoz, nyáron viszont dohszagot. Ősszel náthát, tavasszal meg fejfájást.

HERCEG Valóban, elnézést, magam se tudom, melyik évszak volna jobb. És nincs rá gyógyszer?

ELSŐ NAGYNÉNI Az orvosok azt mondták, hogy ha kicsit elevenebb lenne, ha kicsit vidámabb lenne, akkor a vére is élénkebben keringene az ereiben, s maguktól megszűnnének a panaszok.

HERCEG Hát akkor miért nem derül jobb kedvre?

ELSŐ NAGYNÉNI Mert túl lusta a vére.

HERCEG Ha elevenebb lenne, akkor a vére is élénkebben keringene, s ha a vére élénkebben keringene, akkor elevenebb lenne. Nagyon különös. Igazi circulus vitiosus. Hm... hogyan... tudja, hölgyem...

MÁSODIK NAGYNÉNI A herceg természetesen gúnyt űz belőlünk. Ez nincs megtiltva senkinek.

HERCEG Gúnyt? Én nem gúnyolódok. Túl komoly ez az óra. Ön nem érzi, hogy a személyisége bizonyos fokig kiterjed? Nem érez bizonyos meghatározottságot, bizonyos megittasultságot?

ELSŐ NAGYNÉNI Nem érzünk mi semmit, legfeljebb hogy fázunk.

HERCEG Furcsa! *(Yvonne-hoz)* És ön... szintén nem érez semmi hasonlót?

MÁSODIK NAGYNÉNI Honnan érezne ő ilyet?

HERCEG Mert tudja, ahogy elnézem kegyedet, nem hagy nyugodni a gondolat, hogy valamire használjam. Például hogy pórázra fogjam és megfuttassam, vagy tejkihordásra használjam, vagy megszúrjam egy gombostűvel, vagy kifigurázom. Egyszerűen idegesít, érte, olyan kegyed, mint a vörös posztó, provokál. Hah! Vannak lányok, akik arra születtek, hogy kihozzák az ember a sodrából, hogy ingereljék, ösztökéljék és az örületbe kergessék. Léteznek ilyen lények, és mindenkinek megvan a magáé. Hah! Ahogy kegyed itt ül, ahogy játszik az ujjával, ahogy lóbázza a lábát! Hallatlan! Pazar! Revelatív! Hogy csinálja ezt?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Ah, és hogy hallgat! Hogy tud hallgatni! És közben olyan arcot vág, mintha megsértették volna! Csodálatosan fest, akár egy büszke királynő! Valahogy olyan durcás, olyan besavanyodott - ah, ez a büszkeség és ez a savanyúság! Nem, én megbolondulok! Mindenkinek, jut valaki, aki megőrjíti, nekem maga jutott! Maga az enyém lesz! Cirill! Ciprián!

CIRILL ÉS CIPRIÁN *(odajönnek)*

HERCEG Engedjétek meg, hogy bemutassam nektek a sértett királynőt, Övérszegénységét! Nézzétek, hogy mozog az ajka... Szeretne valami epészet mondani, de éppen nem jut eszébe semmi.

IZA *(odamegy)* Micsoda idétlenség! Hagyják békén. Ez már ízléstelen.

HERCEG *(élesen)* Azt hiszi, hogy ez valaha is ízléses volt?

CIPRIÁN Megengedi a kisasszony, hogy bemutatkozzam? Savhiány gróf.

CIRILL Hahaha. Vérszegény báró! A vicc önmagában nem túlon túl... ám helyénvaló.

IZA Elég legyen már, hagyják ezt a nyomorultat.

HERCEG Nyomorultat? Nana, csak ne olyan hevesen! Ne olyan hevesen, mert én még feleségül vehetem.

CIRILL ÉS CIPRIÁN Hahaha!

HERCEG Azt mondom nektek, csak ne olyan hevesen - mert én még feleségül vehetem.

CIRILL ÉS CIPRIÁN Hahaha!

HERCEG Elég! Feleségül veszem! Hah, annyira ingerel, hogy feleségül veszem! *(A Nagynénikhez)* Hölgyeim, megengedik, ugye?

CIRILL Túlzásba viszed a tréfát. Még a végén zsarolni fognak.

HERCEG A tréfát? Hát nem egy kolosszális tréfa ő maga? Vagy tréfát mindig csak az egyik fél engedheti meg magának? Ha én herceg vagyok, akkor ő nem egy büszke és sértett királynő? Nézzetek csak rá! Kisasszony, ő, kisasszony, szabad megkérnem a kezét?

ELSŐ NAGYNÉNI Micsoda?

MÁSODIK NAGYNÉNI Micsoda? *(Észbe kap)* A herceg valóban nemes lélek.

ELSŐ NAGYNÉNI A herceg igazi emberbarát.

CIPRIÁN Hallatlan!

CIRILL Örület! Az őseid emlékére kérlek!

CIPRIÁN Én meg az utódaid emlékére kérlek!

HERCEG Elég, uraim! *(Karon fogja Yvonne-t)*

IZA Hagyják abba, jön a király!

CIPRIÁN A király!

CIRILL A király!

Kürtszó; jönnek: a Király, a Királyné, a Kamarás, udvari kíséret

- NAGYNÉNIK El innen, mielőtt kitörne a vihar! *(Elizskolnak)*
- KIRÁLY Á! Fülöp! Mi van? Látom, szórakozol! Ugye megmondtam? A vér nem válik vízzé.
- KIRÁLYNÉ Ignác!
- KIRÁLY A vér nem válik vízzé, mondom! Tőlem örökölte. *(Félre)* De ahogy elnézem, ez a nimfa egy kicsit... hm... *(Fülöphöz)* Ki ez a madár-ijesztő, fiam?
- HERCEG Ha megengeded, Felséges Uram, a menyasszonyom.
- KIRÁLY Mi?
- IZA Tréfál!
- KIRÁLY Hahaha! Jó vicc! Jó kis tréfa! Látom, fiam, tréfás kedvemet is örökölted. Valóban, ezenkívül nem sok maradt nekem az életben. És furcsa dolog, én magam sem értem, minél együgyűbb egy vicc, annál jobban mulattat. Valósággal megfiatalodom.
- KAMARÁS Tökéletesen egyetértek, Felséges Uram, a Felséges Úr magabiztos ítéletével. Semmi sem fiatalítja meg annyira az embert, mint egy teljesen képtelen tréfa
- KIRÁLYNÉ *(kelletlenül)* Fülöp...
- HERCEG Ez nem tréfa.
- KIRÁLYNÉ Hogyhogy? Nem tréfa? Akkor mi?
- HERCEG Most tartom az eljegyzésemet.
- KIRÁLY Micsoda?
- Az Udvaroncok rémülten elizskolnak*
- KIRÁLYNÉ *(felháborodottan)* Kérem, legyünk tapintatosak! *(Yvonne-hoz)* A kisasszony talán meg szeretné nézni ezt a fát. *(Fülöphöz)* Fülöp, hogy hozhatod őt ilyen helyzetbe? És hogy hozhatsz minket ilyen helyzetbe? És magadat hogy hozhatod ilyen helyzetbe? *(A Királyhoz)* Ignác, nyugalom!
- HERCEG Felséges Uram és Felséges Asszonyom, látom szemetekben a megbotránkozást, amiért én, a király fia, akárcsak egy pillanatra is kapcsolatba hoztam magamat egy ilyen nőszeméllyel.
- KIRÁLY Jól beszél.
- HERCEG De ha én eljegyeztem őt, az nem szegénységem jele, hanem csakis a gazdagságomé - ezért megtehetem, és nincs benne semmi megalázó számomra.
- KIRÁLY A gazdagságodé?
- HERCEG Igen! Elég gazdag vagyok, hogy akár a legkirívóbb nyomorúsággal keljek egybe. S miért csak szép lány tetszhet nekem? Egy csúnya nem tetszhet? Hol van ez megírva? Hol van az a törvény, melynek

lélektelen eszközként kell alávetnem magam s nem szabad emberként?

- KIRÁLY Várj, Fülöp! Hagyd a paradoxonokat. Micsoda gőg ez? Te meghibbantál, fiam. Minek túlkomplikálni az egyszerű dolgokat? Ha egyszer szép a lány, akkor tetszik neked, s ha teszük neked, akkor isten neki... De ha csúnya, akkor viszlát, fel is út, le is út. Minek ezt komplikálni? Ez a természet törvénye, melynek, magunk közt szólva (*a Királynéra pillant*), én is örömmel alávetem magam.
- HERCEG Én meg éppen ezt a törvényt érzem idiotikusan hülyének (vagy: értelmetlennek, ostobának), közönséges barbárságnak és nevetséges igazságtalanságnak!
- KAMARÁS Lehet persze, hogy ez hülyeség, de hogy úgy mondjam, éppen a leghülyébb természeti törvényeknek van a legfelségesebb zamatuk.
- KIRÁLY Talán eluntad, Fülöp a kazánmérnöki tanulmányaidat vagy a társadalmi-állampolgári téren végzett ideológiai munkádat?
- KIRÁLYNÉ Talán ráuntál gyermeked játékaidra és mulatságaiddra? Elegend van a teniszből? Belefáradtál a bridzsbe és a pólóba? De hisz akkor még mindig futballozhatsz és dominózhatsz.
- KAMARÁS A herceg talán megundorodott, hogy úgy fejezzem ki magam, korunk erotikus-szerelmi kapcsolatainak modern könnyedségétől? Ez hihetetlen. Én sosem undorodnék meg ilyesmitől.
- HERCEG Füttyülök az erotikus kapcsolatokra, füttyülök mindenre, megnősülök és kész!
- KIRÁLY Micsoda? Megnősülsz? Ezt merészeled a szemembe mondani? Ez a szemtelen kölkök gúnyt űz belőlünk! Hah! Gúnyt űz belőlünk. Arra kényszerít, hogy kitagadjam.
- KIRÁLYNÉ Ignác, ezt nem teheted.
- KIRÁLY Kitagadom! Úgy éljek, hogy kitagadom! Kalodába záratom! Hah! Kidobom az utcára!
- KIRÁLYNÉ Ignác, ebből botrány lesz! Botrány lesz! Ignác, hisz merő jószívűségből teszi...
- KIRÁLY Merő jószívűségből megsebzi idős atyjának szívét?
- KIRÁLYNÉ Szánalomból teszi! Szánalomból! Meghatotta ennek a boldogtalan lánynak a szenvedése - ő mindig mérhetetlenül gyöngéd volt! Ignác, meglátod, botrány lesz!
- KIRÁLY (*bizalmatlanul*) Meghatotta a szenvedése?
- KAMARÁS Felséges Úr, igaza van a Felséges Asszonynak, a herceg maga a született nemeslelkűség. (*Félre*) Felséges Úr, ha nem nemes lelkű cselekedet, akkor botrány, olyan biztos, mint kétszer kettő négy. Nem engedhetjük meg, hogy botrány legyen.

KIRÁLY Nonono! (*A Herceghez*) Fülöp, megfontoltuk a dolgot, s mindazt, ami történik, csupán meggondolatlan nemeslelkűségednek tulajdonítjuk.

HERCEG Nincs ebben semmiféle nemeslelkűség.

KIRÁLYNÉ (*sietve*) Igenis nemeslelkűség, az bizony, Fülöpkém - ne vágj a szavamba, mi jobban tudjuk -, és szándékaid nemességét elismerve, megengedjük, hogy bemutasd a jegyesedet, akinek csöndesen túrt szerencsétlensége mindannyiunkban magasabb rendű ösztönöket és őszinte nagylelkűséget keltett. Úgy fogadjuk őt a várban, mint a legkiválóbb úrnókkal egyenrangút, és ez nem válik kárunkra, ellenkezőleg, dicsőséget szerez.

HERCEG (*a színpad mélye felé megy*) Cirill, hozd ide őt - a király beleegyezését adja!

KIRÁLYNÉ (*a Király felé*) Ignác, nyugalom.

KIRÁLY Jó, jó.

A Herceg karon fogja Yvonne-t, és a Király elé vezeti
Ő az... hát izé!

Az Udvaroncok, akik a fák mögül figyelték az eseményeket, előkerülnek; kürtszó

HERCEG Felséges Úr! Bemutatom a menyasszonyomat!

KAMARÁS (*félhangon*) Meghajolni... hajoljon meg, kisasszony... Meghajolni...

YVONNE (*semmi*)

KAMARÁS Hajoljon meg, hajoljon meg...

HERCEG (*súgva*) Hajolj meg!

KIRÁLYNÉ (*félhangon*) No, no... (*Kissé meghajol, hogy ily módon figyelmeztesse Yvonne-t*) No, no...

A Király is kissé meghajol, ahogy a Királyné tette

YVONNE (*semmi*)

HERCEG (*aki egy kicsit zavarba jött, Yvonne-hoz*) Ez a király, az apám, a Felséges Asszony... Hajolj meg, hajolj meg!

YVONNE (*semmi*)

KIRÁLYNÉ (*sietve*) Fülöp, szívből meghatódtunk... Édes teremtés. (*Megcsókolja Yvonne-t*) Gyermekek, atyád és anyád leszünk, örömmel tölt el bennünket fiunk evangéliumi hevülete, és tiszteljük választását. Fülöp, mindig felfelé törj, és sohasem lefelé!

KAMARÁS (*jelt ad az Udvaroncoknak*) Áááá!

UDVARONCOK Áááá!

KIRÁLY (*kábultan*) Igen, igen... izé.... hogyan.

KIRÁLYNÉ (*sietve*) És most vezesd el, készítsenek elő neki egy lakosztályt (*nagylelkűen*), hogy semmiben se szenvedjen hiányt!

KAMARÁS *(a kezével jelt ad az Udvaroncoknak) Áááá!*

UDVARONCOK *Áááá!*

A Herceg, Cirill, Yvonne és az udvar el

KIRÁLY *Hát ez... Hát ez... Fogjatok meg! Láttatok? Láttatok már ilyet? Hisz végül is nem ő mielőttünk, hanem mi öelötte - nem ő hajolt meg előttünk, hanem mi hajoltunk meg előtte! (Döbbenten) És milyen ronda!*

KIRÁLYNÉ *Csúf, az igaz, de a cselekedet szép!*

KAMARÁS *Ha a menyasszony csúf, akkor a cselekedetnek kell szépnek lennie. Felséges Uram, a hercegnél néhány nap múlva magától elmúlik ez a dolog, csak nem szabad erőltetni, én viszont még ma odamegyek hozzá, s kifürkészem, mi a szándéka. Egyszerű különködés az egész, nem kell ingerelni, mert ezzel csak ellenkezést váltunk ki belőle. Egyelőre csak szép nyugodtan.*

KIRÁLYNÉ *És tapintatosan!*

Mind el

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

*A Herceg lakosztálya, az egyik ajtón belép a Herceg, Cirill és Yvonne,
a másikon Valentin, a lakáj, kezében a törülőröngy*

- HERCEG *(Valentinhez)* Valentin, ne lábatlankodj itt.
Valentin el
- Ültesd ide. Folyton attól tartok, hogy megszökik. Oda kéne talán kötni az asztal lábához?
- CIRILL Így is félholt. Nem szökik ez meg, Fülöp...
- HERCEG No?
- CIRILL *(Megrovóan)* Minek ez az egész?
- HERCEG Minek? Minek? Ez egy torzszülött, akit le kell győzni, egy akadály, amit le kell győzni, érted? Ha vannak vadászok, akik sötét éjszaka egyedül mennek bivaly vadászatra... Ha vannak, akik szarvánál kapják el a bikát... Cirill...
- CIRILL Veled ma nem lehet beszélni.
- HERCEG De mindenekelőtt valami szörnyű kíváncsiság hajt - az a fajta kíváncsiság, mellyel egy férget szemlélünk, miközben bottal piszkálgatjuk.
- CIRILL Ha megengeded, kifejteném véleményemet.
- HERCEG Kérlek, csak tessék.
- CIRILL Hagyjuk békén a lányt, mert félóra múlva úgyse fogjuk tudni már, hogy mit kezdjünk vele... Ráadásul kellemetlen, rettentően kellemetlen, arról nem is beszélve, hogy ez kíméletlenség.
- HERCEG Ahogy megfigyeltem, ti is meglehetősen kíméletlenek voltatok.
- CIRILL Na persze, persze. De egészen más egy ártatlan kis vicc kinn a szabadban, és megint más idehurcolni ebbe a lakosztályba. Fülöp, azt tanácsolnám, hagyd abba.
- HERCEG Nézd csak, hogy ül. Hallatlan! De gondolj csak bele, micsoda arcátlanság! Azért, mert ez a lány olyan, amilyen, már senkinek se tetszhet? Micsoda szemtelenség! A természet galád önkénye! *(Yvonne-t méregeti)* Sőt, mi több, csak most, ahogy így elnézem őt, érzem át teljességgel a hercegségemet. Azelőtt legfeljebb bárónak érezhettem magam, még annak is a silányabb fajtából.
- CIRILL Ez furcsa, látszólag ugyanis úgy bántál vele, mint valami báró, s nem mint egy igazi herceg.

HERCEG Valóban, furcsa, mégis azt mondom neked, soha nem volt ilyen kitűnő, sőt csodás közérzetem. Tralala... *(Felvesz egy tollszárat, s hegyével az ujjára állítja)* Nézd, ez eddig soha nem sikerült, és most sikerül. Nyilvánvaló, ahhoz, hogy megismerjem a saját kiválóságomat, találnom kell valakit, aki nálam sokkal gyatrább. Névlegesen hercegnek lenni, az semmi - tényleges hercegnek lenni, az már igen. Könnyedség... *(táncol)* öröm... No de gyerünk, vegyük közelebből szemügyre a saját örülségünket. Kisasszony, lenne szíves megszólalni?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Tudod, ő egyáltalán nem olyan csúf, csak összetételében van valami... szerencsétlen elem.

CIRILL Ez a legrosszabb.

HERCEG Kisasszony, miért ilyen kegyed?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Hallgat. Mondja, miért ilyen?

CIRILL Nem felel. Meg van sértve.

HERCEG Meg van sértve.

CIRILL Nekem úgy tűnik, nem annyira sértett, inkább megrémült.

HERCEG Elbátortalanodott.

YVONNE *(halkan, kényszeredetten)* Egyáltalán nem vagyok megsértődve. Hagyjanak békén.

HERCEG Á! Egyáltalán nincs megsértődve? Akkor miért nem válaszol?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG No?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Nem válaszol? Miért?

YVONNE *(hallgat)*

CIRILL Hahaha! Nem válaszolhat! Meg van sértődve!

HERCEG Kisasszony, legyen szíves, magyarázza el nekünk a saját működési mechanizmusát. Hisz kegyed egyáltalán nem olyan buta. Miért kezelik úgy kegyedet, mintha háromig se tudna számolni? Micsoda önfejűség ez az emberek részéről?

CIRILL Nem buta ő, csak buta helyzetben van.

HERCEG Nagyszerű! Elnézést, de egy dolog nagyon különös, Cirill. Figyeld meg, tulajdonképpen egészen szabályos orra van. És nem is olyan korlátolt. Egyáltalán nem tűnik rosszabbnak, mint sok más nő, akit ismerek. De akkor azokat miért nem zaklatja senki? Miért van ez így, kisasszony? Miért kegyed a bűnbak? Vagy inkább az áldozati bárány. Mert így jött ki a lépés?

YVONNE *(halkan)* És így tovább. Körbe.

CIRILL Körbe?

HERCEG Hogyhogy körbe? Ne zavarj. Körbe?

YVONNE Csak így tovább körbe, mindig mindenki, mindig minden... Így van mindig.

HERCEG Körbe? Körbe? Miért körbe? Van ebben valami misztikus. Ááá, kezdem érteni. Tényleg van itt valami kör. Például: miért olyan lehangolt? Mert nincs jókedve. És miért nincs jókedve? Mert lehangolt. Figyeled, miről van itt szó? Pokol ez, nem is kör!

CIRILL Kegyed a hibás, kis mamlasz! Föl a fejjel.

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Ó, hát egyszerűen taknyos kölknek néz téged!

CIRILL Húha! Egy csöpp bátorságot! Csöpp bátorságot! Jókedvet! Életkedvet! Én mondom kegyednek: kegyed be van savanyodva. Mosolyodjon el és mindjárt jobb lesz.

HERCEG No, mosolyogjon ránk. Ugyan, ez semmiség!

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Nem akar. Igaza van, ha elmosolyodna, úgyis erőltetett lenne. És csak jobban ingerelne, irritálna, idegesítene, izgatna, provokálna. Így igaz. Ragyogó dolog ez, Cirill! Gyönyörű! Először tapasztalok ilyesmit. És ha mi kezdenénk mosolyogni?

CIRILL Abból se sülné ki semmi jó, mert az meg amolyan irgalmas mosoly lenne.

HERCEG Van ebben valami pokoli fűrfang. Van ebben valami sajátos, pokoli dialektika. Nézd, meg kell hagyni, hogy nyakig benne van ebben az egészben. Látni rajta, bár hallgat, mint a sír. Tudod, olyan ez, mint egy gépezet, mint egy perpetuum mobile - olyan, mintha egy karóhoz odakötnél egy kutyát meg egy macskát: a kutya kergeti és rémisztgeti a macskát, a macska kergeti és rémisztgeti a kutyát, s ez így megy vég nélkül, akár egy örült körforgás; kívülről meg teljes érzéketlenség.

CIRILL Zárt és hermetikus rendszer.

HERCEG Helyes! De mi volt előbb? Hogyan kezdődött? Hisz nem lehetett így az első perctől kezdve. Miért fél, kisasszony? Mert bátortalan. És miért bátortalan? Mert egy kicsikét fél. De mi volt először, mi kezdődött el előbb kegyedben?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Rögtön, rögtön. No jól van, de nincs valami kegyedben belül? Nincs semmi? Hisz lehetetlen, hogy kegyed csupán testi fogyatékoságból áll. Kell hogy legyen kegyedben valami, valami jó tulajdonság, valami alap, valami ráció - valami, amiben kegyed is hisz,

amit szeret saját magában. Meglátja, mi ezt a pislákoló lángocskát felélesztjük, és mindjárt kipirul az arc.

YVONNE

(hallgat)

HERCEG

Várj! Maradj veszteg! Ez most nagyon fontos - tegyük fel, hogy valaki odamegy hozzád, és azt mondja, hogy ilyen és ilyen vagy, a lehető legrosszabb, legrémesebb dolgokat, olyasmit, ami megöli az embert, ami elveszi a kedvét a beszédétől, az élettől. Te meg azt feleled erre: „Igen, ilyen vagyok, ez igaz, de...” De mi?

YVONNE

(hallgat)

CIRILL

De mi? No mi? Mondja ki bátran.

HERCEG

Hogy például: „...jó szívem van. Jó vagyok.” Érted? Ez egy jó tulajdonság. Ez egy pozitívum.

CIRILL

(erőszakosan) Szólaljon már meg! Beszéljen már!

HERCEG

Talán verseket írsz, ugye? Afféle gyászdalokat, afféle elégiákat... ugye... ó, ha a világ legrosszabb versei lennének is, hidd el, hogy lelkesen szavalnám. Csak egyszerűen adj nekem valami támpontot - adj egy támpontot! Tehát verseket írsz?

YVONNE

(hallgat)

CIRILL

Ő ezt megveti.

HERCEG

Hiszel Istenben? Szoktál imádkozni? Letérdelsz? Hiszed, hogy Krisztus Urunk meghalt érted a keresztfán?

YVONNE

(megvetéssel) Persze.

HERCEG

Ez csoda! Végre! Hála néked, Magasságos Úristen! De miért mondja ezt így... ilyen hangon... megvetéssel? Az Istenről beszél, de megvetéssel! Arról, hogy hisz az Istenben, megvetéssel?

CIRILL

Ezt nem érem fel ésszel.

HERCEG

Cirill, mondok neked valamit. Csak a fogyatékoságai miatt hisz az Istenben, s ennek tudatában is van. Ha nem lennének fogyatékoságai, akkor nem hinne. Hisz az Istenben, de egyúttal azt is tudja, hogy ez az isten nem egyéb, mint gyógyír az ő pszichofizikai fogyatékoságaira. *(Yvonne-hoz)* Nem így van?

YVONNE

(hallgat)

HERCEG

Brrr... S mégis van ebben némi rettenetes bölcsesség, némi aluszékony bölcsesség...

CIRILL

Gyógyszer kell ide! Gyógyszer! A pirulák és a megfelelő kúra kigyógyítanak ebből a bölcsességből. Higiénia, kis reggeli séta, sport, vajás zsemle.

HERCEG

Bocsánat, de elfelejtetted, hogy a szervezete nem dolgozza fel a gyógyszereket. Azért nem dolgozza fel, mert túlságosan aluszékony. Ezt már tudjuk. Nem dolgozza fel a lehangoltság elleni gyógyszereket, mert túlságosan lehangolt. Elfelejtetted a misztikus

kört. A reggeli séta meg a sport persze jó lenne a gyengeség ellen, de nem mehet sétálni, mert túl gyenge hozzá. Uraim, azaz dehogyis uraim, csak Cirill, nem hallottál ilyesmiről soha? Az emberben részvét ébred, igen, de az a részvét... ez a fajta részvét....

- CIRILL Bizonyára büntetés a vétkeiért. Biztosan nagyot vétkezett gyerekkorában. Fülöp, ennek az egésznek a mélyén valami bűn rejlik, bűn nélkül elképzelhetetlen az ilyesmi. Biztos, hogy kegyed súlyosan vétkezett.
- YVONNE *(hallgat)*
- HERCEG Hah! Most elkaptam a macska farkát! Figyeljen csak rám - ha kegyed annyira gyenge, akkor a szenvedést is gyengébben kell éreznie, gyengén, és még annál is gyengébben, hallja? A kör bezárul, de ebből kegyednek végül is haszna lesz, mert a dolgok kiegyenlítődnek. A világ minden varázsát, minden kísértését gyengébben érzi, de épp ezért gyengébben is szenved.
- YVONNE *(hallgat)*
- HERCEG No?
- YVONNE *(hallgat, lesütött szempillái alól a Herceget nézegeti)*
- CIRILL *(észrevette)* Hát ez meg mi?
- HERCEG Mi?
- CIRILL Voltaképpen semmi! És mégis...
- HERCEG *(nyugtalan)* Hát akkor mit akar?
- CIRILL Fülöp! Ez neked szól!
- HERCEG Nekem? Mi?!
- CIRILL Ez aztán a... Hisz ez téged... elnyel a szemével... Szenvedélyesen! Meg akar környékezni téged... úgy a maga módján... téged! Téged! Vigyázz, a gyengesége csupa szenvedély, csupa pokoli kívánás!
- HERCEG Hát ez egy... *(stb.)* A szégyentelen! Micsoda szemérmatlenség! Speciális szemérmatlenség. Hogy mersz rátapadni az emberre, te giliszta! Megsüssük egy kicsit? Fogd a piszkavasat és tartsd a tűzbe, ha majd jó fehéren izzik, attól csak felpattan! És megtáncoltatjuk a kicsikét!
- CIRILL De Fülöp!
- HERCEG Van benne valami, amit nem lehet lenyelni. Valami, ami elviselhetetlen! Kegyed sérteget engem! Kegyed a lehető legmélyebben megsértett! Nem akarok többet foglalkozni a női nyavalygással. Te pesszimista, te... te realista...
- CIRILL Fülöp!
- HERCEG Figyeld, hogy ül.
- CIRILL Álljon fel.

HERCEG Akkor meg állni fog. Figyeld, hogy könyörög... hogy könyörög... Folyvást könyörög valamiért... valamiért, valamiért... valamit akar tőlem. Cirill, ezt a nőszemélyt egyszerűen ki kell nyírni. Adj egy kést - könnyű szívvel elmetszem a torkát.

CIRILL Az Isten szerelmére!

HERCEG Ugyan, csak tréfáltam! De fél, nézd, most komolyan fél. Rettentően fél - a féreg. Miért fél kegyed, hiszen csak vicceltem... Csak tréfa volt! Miért veszi komolyan, ha tréfálok?

CIRILL Kezded megjátszani magad.

HERCEG Mi? Valóban. Mulatságos. Gondolod, hogy valóban megjátszom magam? Persze lehet. De ebben ő a hibás, nem én! Ő kezdett ki velem - nem én vele!

Csengetés: Valentin be

CIRILL Ki az? *(kinéz az ablakon)* Vendégek, azt hiszem... a kamarás, udvarhölgyek.

VALENTIN Ajtót nyissak?

HERCEG Felderítésre jöttek. Gyerünk, fészülködjünk meg.

A Herceg, Cirill és Yvonne el. Valentin ajtót nyit. Bejön a Kamarás, két Úr, négy Úrnő, Innocent.

ELSŐ ÚRNŐ Nincs itt senki. *(Szétnéz)*

MÁSODIK ÚRNŐ De ha egyszer nem bírom! *(vihog)*

ELSŐ ÚR És mégis komolyan veszi?

KAMARÁS Nyugalom, nyugalom, hölgyeim!.... Csak semmi vihogás.

Az Úrnők vihognak.

Kérem, hagyják abba a vihogást.

Az Úrnők vihognak.

Mintha erre sétáltunk volna, csak úgy, s közben kifizyeljük, merről fúj a szél.

ELSŐ ÚRNŐ Komolyan veszi? Hahaha! Micsoda ötlet!... Nézzék, itt a kis hölgy kalapja! A kalapja! Megveszek!

MÁSODIK ÚRNŐ Megpukkadok!

KAMARÁS Nyugalom! Nyugalom! Nyugalom!

VENDÉGEK Hihihhi - nem bírjuk! - hihihhi! - Hagyd abba, mert nem bírom. - Te hagyd abba. - Megveszünk! Megpukkadunk!

Halkan nevetgélnek, egymást ingerelve; a nevetés hol erősödik, hol gyengül, csak Innocent nem nevet. A Herceg, Cirill és Yvonne be.

A Herceg!

Meghajolnak.

KAMARÁS Nahát, nahát, éppen erre sétáltunk, s nem állhattuk meg, hogy be ne nézzünk *(kezet dörzsöli)* mindnyájan!

HERCEG Yvonne, a kedvesem - örülök, hogy bemutatathatom önöknek a menyasszonyomat.

VENDÉGEK Áááá! *(meghajolnak)* Minden jót, minden jót!

HERCEG Drágám, küzd le a féltékenységedet, és szólj már valamit. Ezek az urak és hölgyek a legjobb társaságból valók, kedvesem, miért félsz tőlük úgy, mintha emberevők lennének vagy csimpánzok Borneó szigetéről. Elnézést, uraim és hölgyeim, a menyasszonyom rendkívül érzékeny, büszke és félték teremtés - nem könnyű vele bánni. *(Yvonne-hoz)* Ülj már le, hisz nem állhatunk örökké.

YVONNE *(mintha a földre akarna ülni)*

CIRILL De ne oda!

VENDÉGEK Hahaha!

ELSŐ ÚR Megesküdnék rá, hogy volt ott egy szék.

ELSŐ ÚRNŐ Volt, de elillant.

VENDÉGEK Hahaha! Bűvészmutatvány! Milyen pech!

KAMARÁS Tessék, tessék. *(Odahúz egy széket)* Csak óvatosan!

CIRILL Tartsák jól, nehogy megint elillanjon!

KAMARÁS Kegyeskedjék, kisasszony, jól megcélozni!

HERCEG Jól célozd meg, drágám.

Yvonne leül

Vége!

Mind leülnek - a Herceg kivételével

ELSŐ ÚRNŐ *(a Herceg felé, bizalmasan)* Igazán, herceg, ettől elpusztul az ember. Elpusztulok! Megpukkadok!

MÁSODIK ÚRNŐ *(a Herceg felé)* Meg lehet pukkadni. Megveszek! Ez a legdivatosabb móka, az úgynevezett mopszlizós - nem is tudtam, hogy a hercegnek ilyen tehetsége van a mopszlizóshoz. Nézzék csak, hahaha!

HERCEG *(nevetésre ingerelve a vendégeket)* Hahaha!

VENDÉGEK Hahaha!

HERCEG *(hangosabban)* Hahaha!

VENDÉGEK *(hangosabban)* Hahaha!

HERCEG *(hangosabban)* Hahaha!

VENDÉGEK *(elbizonytalanodva)* Hahaha!

A nevetés elül, csend. A Kamarás köhög

ELSŐ ÚRNŐ Már mennem kell, sajnos... Eszembe jutott, hogy dolgom van... A herceg megbocsát.

MÁSODIK ÚRNŐ Nekem is mennem kell... A herceg elnézi, ugye... Randevúm van. *(Halkabban a Herceghez)* Most már értem. Nekünk rendezte ezt az egészet! Tréfának szánta, ugye? A herceg gúnyt űz belőlünk! A herceg azért jegyezte el magát ezzel a kis nyomorulttal, hogy gúnyt űzzön belőlünk! Egyszerűen rosszmájú célzás... bizonyos udvarhölgyek fogyatékoságaira és defektusaira. Á, értem! A herceg tudomást szerzett arról a kozmetikai eljárásról és masszázsról, amivel Jolán kezelteti magát... és azért jegyezte el ezt a slamos békát... hogy Jolánt nevetségessé tegye, haha! Tisztán látom ennek a cselszövésnek ironikus élet! Viszontlátásra!

HERCEG Az ironikus élet?

ELSŐ ÚRNŐ *(meghallja a fentieket)* Ha így van, akkor már inkább a te két műfogadra akarta felhívni a figyelmet, drágám, amiről már mindenki tud! Haha, herceg, ne legyen oly kegyetlen, haha - viszlát, mennem kell.

MÁSODIK ÚRNŐ Az én fogamra? Inkább a te műmelledre!

ELSŐ ÚRNŐ A te görbe hátadra!

MÁSODIK ÚRNŐ Nézd meg a lábujjaidat!

VENDÉGEK Gyerünk! Mennünk kell!

HERCEG De maradjanak még, hölgyeim és uraim!

VENDÉGEK Mennünk kell! Viszontlátásra! Elszaladt az idő!

Vendégek el - a Kamarás és Innocent kivételével; ilyesféle szófoszlányokat hallani: „lábad”, „fogad”, „masszázs”, „kozmetika”, majd rosszmájú nevetést

KAMARÁS Elnézést, herceg, elnézést, herceg, elnézést, herceg - úgy látom, kénytelen leszek beszélni a herceggel, éspedig most azonnal! Kérem egy pillanatra! A herceg megrémisztette a szépemet!

HERCEG Nem én rémisztettem meg őket, inkább a saját fogyatékoságaik. Kiderült, hogy nincs semmi, ami ennél ijesztőbb lenne. Hah! Mi a háború és a dögvész és bármi a közönséges, apró, de rejtett fogyatékoságokhoz képest, amit másképpen defektusnak szoktak nevezni.

INNOCENT Bocsánat.

HERCEG Hát ez meg mi? Maga itt maradt?

INNOCENT Igenis. Bocsánat. Csak azt akartam mondani, hogy ez aljasság.

HERCEG Mi?

INNOCENT Ez aljasság. Bocsánat, leülök. *(Leül, szuszog)* A felindulástól mindig elakad kissé a lélegzetem.

HERCEG Maga azt mondja, hogy aljasság történt?

INNOCENT Bocsánat. Elragadtattam magam. Szíveskedjék nekem megbocsátani, herceg. Tekintse úgy, hogy nem szóltam. Bocsánat. *(El akar menni)*

HERCEG Máris, máris, maga azt mondta valamiről, hogy aljasság. Várjon már egy percet.

INNOCENT *(vagy halálos nyugalommal, vagy hallatlanul ingerülten)* De ha egyszer úgy érzem, hogy nem fogok tudni eleget tenni!

KAMARÁS Eleget tenni? Eleget tenni? Milyen ostoba kifejezés: eleget tenni?

INNOCENT Eleget tenni annak, amibe belekezdtem. *(El szeretne menni)* Bocsánat.

HERCEG Rögtön, de ne legyen már olyan titokzatos, uram...

INNOCENT Csak arról van szó, hogy én szeretem őt... és ennek következtében elragadtattam magam, és tiltakozni bátorkodtam. Most azonban visszavonom a tiltakozásomat, s kérem úgy tekinteni, mintha az egész incidens meg se történt volna.

HERCEG Hogy maga? Maga szereti őt?

CIRILL A mindenit!

KAMARÁS Ko-mé-dia!

HERCEG Átdöfte a szívemet, kérem! És most egyszeriben minden komolyra fordult. Nem tudom, ismeri-e maga ezt - ezt a hirtelen átmenetet a nevetésből a komolyságba? Van ebben valami szent. Van ebben valami kinyilatkoztatásféle. Minden zsák megtalálja a maga foltját. E triviális mondást fel kéne vésni a templomok homlokzatára.

INNOCENT Én csak egy szerény halandó vagyok.

HERCEG Yvonne, bocsáss meg nekem. Hála Istennek, még beléd is lehet... valaki... mégiscsak lehet... Tehát lehet... Neked is van valakid, aki... Micsoda megkönnyebbülés! Én tulajdonképpen csak azért, mert nem tudtam elviselni létedet... Kérlek, bocsáss meg. Gyermekeim, áldásom rátok. Hagyjatok magamra.

CIRILL *(észreveszi, hogy Yvonne félrehajtja a fejét)* Sír...

HERCEG Sír? A boldogságtól.

CIRILL Nem bíznék annyira ebben a bögőmasinában. Lehet, hogy a boldogtalanságtól sír. A kisasszony szereti őt?

YVONNE *(hallgat)*

CIRILL A hallgatás - tagadás.

HERCEG Ó! Nem tesz semmit! Már az is valami, hogy akadt valaki, aki téged szeret. *(Innocenthez)* Ön derék ember, igazi férfi. Szereti őt - ez ragyogó! Ön megmentette a világot a pusztulástól. Mi valamennyien teljes szívünkkel tiszteljük önt!

INNOCENT Az önérzetem arra kényszerít, hogy eláruljam, ő is szeret engem, csak valószínűleg szégyenli bevallani a herceg előtt, hisz természet-

tesen mint objektum nem hozok rá dicsőséget. *(Yvonne-hoz)* Miért játszod meg magad, hisz nemegyszer mondtad már, hogy szeretsz.

YVONNE

(hallgat)

INNOCENT

(ingerülten) Na, ne hordd fönn az orrodát. Ha arról van szó, éppen annyira vonzó vagy számomra, mint én a te számodra, sőt lehet, hogy nem is annyira.

HERCEG

Hallottátok ezt?

INNOCENT

(hűvösen) A herceg megengedi, hogy megmagyarázzam. Amikor azt mondtam, hogy szeretem, akkor arra gondoltam - hogy jobb híján, vagyis, mondjuk, hogy olyas valaminek a híján...

KAMARÁS

Fi donc! Ebből elég.

INNOCENT

Arról van szó, hogy a jobb nők, sőt akár a középszerűek is, hallatlanul nehézkesek és kellemetlenek, vele viszont kikapcsolódik az ember, legalább kikapcsolódhat, és neki nem vagyok rosszabb, mint ő nekem, s így legalább kikapcsolódhatom vele ebből az örökös, szünet nélküli versengésből... ebből az egész parádéból, ami a világban folyik. Szeretjük egymást, mert ő ugyanúgy nem tetszik nekem, ahogy én neki, s így egálban vagyunk.

HERCEG

Csodálom az őszinteségét!

INNOCENT

Szívesen hazudnék, de ez ma már lehetetlen, a mi korunk túl átlátszó, minden fügefalevél elfonnyadt. Nem marad más hátra, csak az őszinteség. Nem titkolom, hogy mi tulajdonképpen úgy szeretjük egymást... vigasztalunk... mert nekem ugyanannyi sikerem van a nőknél, mint neki a férfiaknál. De nem titkolom azt sem, hogy féltékeny vagyok rá - nem, nem fogom eltitkolni a féltékenységet, következetesen kinyilvánítom, jogom van hozzá! *(Yvonne-hoz, váratlan szenvedéllyel)* Beleszerettél? Bele? Mi? Mi?

YVONNE

(üvölt) Menj! Menj! Menj! Mars innen!

INNOCENT

Szerelmem!

YVONNE

(kialszik) Mars innen!

HERCEG

Megszólalt. De ez esetben... Megszólalt. Beszélt. Hallottátok? De ez esetben... ez azt jelentené... ha megszólalt... hogy tényleg belém szere...

INNOCENT

Igen, ez látható. Vesztettem, mint mindig. Következésképpen távozom. Elmegyek. *(El)*

HERCEG

Belém szeretett... Ahelyett, hogy meggyűlölt volna. Én gyöttröm. Megalázom. Ő meg belém szeretett. És most... szeret. Azért, mert nem bírom elviselni. Ezért szeret engem. A helyzet kezd komolyra fordulni.

Valentin be

Eridj innen, Valentin! Most mit csináljak?

KAMARÁS Alkalmazza a herceg ebben a helyzetben a fiatalos könnyelműségét!

HERCEG *(Yvonne-hoz)* Nem. Mondd azt, hogy nem. Nem szeretsz, ugye?

YVONNE *(hallgat)*

HERCEG Ha ő engem szeret, akkor én... akkor én... szeretve vagyok általa... Ha pedig szeretve vagyok általa, akkor én vagyok a szerelmese... Benne vagyok. A szívébe zárt. Nem vethetem meg... ha szeret. Nem lehetek itt megvető iránta, ha ott, benne, szeretve vagyok. Ó hát én tulajdonképp végig azt hittem, hogy én itt önmagam vagyok magamban - és most puff, tessék! Elkapott, és kiderült, hogy benne vagyok, ott benne, akár egy csapdában! *(Yvonne-hoz)* Ha én vagyok a te szerelmesed, akkor nem lehet, hogy ne szeresselek. Azaz meg kell szeresselek... megszeretlek...

CIRILL Mit akarsz csinálni?

HERCEG Megszeretem.

CIRILL A lehetetlenre vállalkozol! Ez képtelenség!

HERCEG Yvonne, vedd a kalapod.

CIRILL ÉS KAMARÁS Hová? Hová?

HERCEG Elmegyünk. Kettesben. Egymással. Hogy megszeressük egymást.

Herceg és Yvonne el

CIRILL És most?

KAMARÁS Ez a lány elvette az eszét!

CIRILL A csúfság elveheti az ember eszét? A csúfság?

KAMARÁS A csúnya nők néha könnyebben az ember fejébe szállnak, mint a szépek, ha az ember túlságosan közel merészkedik hozzájuk.

CIRILL Megáll az eszem!

KAMARÁS Én mondom önnek, hogy nincs ennél veszélyesebb... Általában a kellemes nőket tartják veszélyesnek, de a kellemetlen, az igazán kellemetlen nő a férfiaknak - csakúgy, mint a nőknek, az igazán kellemetlen férfi... Hohó! Mindig vigyázok, nehogy túlzottan belebonyolódjak. A másik nem mindig rabságot jelent! Egy ilyen kellemetlen nő, főleg ha fiatal, és ha a kellemetlensége elég intenzív - hóhóhó! És főleg annak az ifjúnak, aki bizalommal közeledik hozzá, lelkesedéssel - hóhóhó -, és aki hirtelen szemtől szembe találja magát... mindenféle rémes... rémes dolgokkal...

CIRILL Milyen dolgokkal?

KAMARÁS Fiatalember, neked fogalmad sincs ezekről. Még nekem se, pedig hogy most dicsérjem magam, elég nagy élettapasztalatom van. Vanak bizonyos jelenségek, melyeket egy gentleman nem ismerhet, egyszerűen azért nem, mert ha ismerné, nem lenne többé gentleman.

Csengetés

Már megint ki az?

Valentin be

VALENTIN

Nyissak ajtót?

Király és Királyné be

KIRÁLYNÉ

Hol van Fülöp? Nincsenek itt?

KAMARÁS

Elmentek.

KIRÁLY

Személyesen jöttünk ide, mert, uramisten, ez a gyerek már megint szép dolgot művelt! Az udvarhölgyek azzal keresték fel a királynét, hogy fiunk állítólag szándékosan, a hecc kedvéért eljegyezte magát ezzel a koszlottal, s ezzel akarja nevetségessé tenni őket... kifigurázni szépségük tökéletlenségét... Hahaha! A gézengúz! Ettől még nem dől össze a világ!

KIRÁLYNÉ

Mégsem engedhetjük meg. Rémesen fel vannak háborodva az udvarhölgyeim, az urak meg illetlen vicceket engednek meg maguknak.

KAMARÁS

Az ám! Ha csupán erről volna szó! Csak óvatosan!

KIRÁLY

Miért? Mi történt?

KAMARÁS

Az történt... Hogy most már szereti is... hogy szereti a lányt... Nem, ezt nem lehet szavakba foglalni. Ezt képtelenség elmondani. Ebben valami robbanásveszély van! Felséges Uram! Vigyázzanak, föl ne robbanjon!

KIRÁLY ÉS KIRÁLYNÉ Mit tegyünk?

Függöny

HARMADIK FELVONÁS

Terem a várban. Cirill ül egy széken, két udvarhölgy vihogva átmegy a színen - mögöttük a Herceg be

- HERCEG Mit csinálsz itt?
- CIRILL Ülök.
- HERCEG És?
- CIRILL Semmi.
- HERCEG Miről beszéltek? Nem hallottad, min nevetgéltek ez a két puccos dáma? Nem kaptál el valamit belőle?
- CIRILL A nők mindig nevetgélnek. A vihogás a nők természetes állapota, mert ez illik legjobban az arcukhoz.
- HERCEG Rajtam nevettek?
- CIRILL Miért nevettek volna éppen rajtad? Eddig egymást nevték ki.
- HERCEG Ha nem rajtam, akkor őrajta... a menyasszonyomon. De észrevettem, ez már másfajta nevetés. Lehet, hogy tévedek, de azt hiszem, a nevetésüknek már nem ő a tárgya... hanem én. A férfiak is, a nők is folyvást sugdolóznak és vihognak. Vagy képzelődöm? Majd kiderítem... Kérlek... Kérlek, próbáld megfigyelni, miket mondanak rólunk, és miféle vicceket gyártanak. Szeretném tudni, miféle. Persze egyáltalán nem érdekel, csak szeretném tudni. És alkalomadtán mondd meg nekik, hogy ha továbbra is arra vetemednek, hogy a hátam mögött...
- CIRILL Fülöp, mi történt veled? Olyan ingerlékeny és sértődékeny vagy, mintha te lennél a saját menyasszonyod.
- HERCEG Nono, túl sokat engedsz meg magadnak. Elég. Nem szoktam meg, hogy kinevessenek, hogy kicsúfolják a tetteimet vagy az érzéseimet. Mondd meg ennek a csócseléknek, hogy ha valaki csak a legkisebb illetlenségre vetemedik, ha csak az illetlenség árnyékára is...
- Nyílik az ajtó, s kürtszó mellett be: Király, Királyné, Kamarás, Yvonne, Iza, udvaroncok*
- KIRÁLYNÉ Ízlett? Nos, ízlett? Ugye? Jóllakott a kislány? *(Elmosolyodik, megcsókolja Yvonne-t)* Talán még egy kis körtét? Egy kis cukrozott körtét? Finom kis édes körtét?
- YVONNE *(hallgat)*
- KIRÁLYNÉ A körte tápláló. *(Nevet)* Egészséges! Egészséges!
- KIRÁLY Egészséges ám. Hami-hami.
- Hallgatás*

KIRÁLYNÉ Vagy egy kis tejszín? A tejszín erőt ad. Egészséges. Egy kis tejszín, jó? Vagy tejecskét? Tejecskét, cukorral?

Hallgatás

No mi az? Nincs étvágyunk? Jaj, ez nem szép. Akkor most mit csináljunk? Hm? Mit csináljunk?

YVONNE *(hallgat)*

KAMARÁS Semmi? *(Emberbaráti mosollyal)* Semmi?

KIRÁLY Semmi? *(Emberbaráti mosollyal, majd hirtelen ideges lesz)*
Semmi? *(A Kamaráshoz)* Semmi?

KIRÁLYNÉ Semmi...

KAMARÁS Az égvilágon semmi, Felséges Uram. Lényegében, hogy úgy fejezzem ki magam: semmi.

Hallgatás

KIRÁLYNÉ Olyan bártortalan... Olyan bájos, csendes. Talán csak az kellene, hogy néha megszólaljon. *(Yvonne-hoz)* Hogy néha megszólalj, madárkám. Nem nagy ügy. Néha mondani kell valamit, gyermekem - így kívánja az illendőség, az elemi illendőség. Vagy nem akarsz illedelmesen viselkedni... Hm? Hát akkor mit csináljunk? Mihez kezdünk most? Hm?

KIRÁLY No?

KAMARÁS He?

YVONNE *(hallgat)*

KIRÁLY Mi lesz? Semmi? De hát nem lehet így élni? De hát nem lehet egész nap fel-alá járkálni a házban, és semmi - és semmi! Ez unalmas. Egyszerűen unalmas. *(Végignézi a megrökönyödött arcon)* Unalmas! Az isten szerelmére!

KAMARÁS Unalmas!

KIRÁLYNÉ Irgalmas Isten!

VALENTIN *(be)* Herceg úr, kérem, a doktor úr megérkezett, és a galériában van.

HERCEG *(Yvonne-hoz)* Gyere, megvizsgálják. Ha megengedik!

Herceg és Yvonne el

KIRÁLYNÉ Fülöp! Kérlek, egy pillanatra! Fülöp!

Herceg visszajön

(Az Udvaroncokhoz) Menjenek, hölgyeim és uraim, beszélőnk van a fiunkkal.

Az Udvaroncok el

Fülöp, nem panaszkodhatsz, tiszteljük az érzéseidet. Atyja és anyja lettünk ennek a kis verébnek. Csak hát nem lehetne valahogy hatni rá, hogy kissé közlékenyebb legyen? Ma megint egész uzsonna alatt

hallgatott. Az ebédnél is hallgatott. Hallgatott reggeli közben is. És ezenkívül állandóan hallgat. Hogy fest ez, és hogy festünk mi vis-à-vis e hallgatással? Elvégre neki is tartania kell magát az illemhez, Fülöp.

- HERCEG *(gúnnnyal)* Az illemhez?
- KIRÁLYNÉ Fülöp, fiam, hát nem vagyunk mellette egész anyai szívünkkel? Mit sem törődve a fogyatékoságaival, szeretjük őt azért mert téged szeret.
- HERCEG *(vészfóslóan)* Szeretitek! Szeretitek! Mindenesetre nem tanácsolnám, hogy ne szeressétek! *(Kimegy)*
- KIRÁLYNÉ Istenem, világosítsd fel, Istenem, vezesd jó útra! Ignác, lehet, hogy túl kevés benned az érzelem a kicsike iránt - fél tőled.
- KIRÁLY Fél... Ahogy a szobák sarkába bujkál, és hol az egyik, hol a másik ablakon bámul kifelé. És semmi. *(Döbbenten)* És semmi! Kinézi az összes ablakunkat. Fél... *(A Kamaráshoz)* Add ide a jelentéseket! Á, Franciaország újra háborog. *(Magában)* Fél, és maga se tudja, mitől? Tőlem? *(A Királynéhez)* Te meg túlságosan körülugrálod. *(Utánozza)* Egy kis körtét, egy kis sütikét. Mintha fogadósne volnál.
- KIRÁLYNÉ Igen, te kiváltképp természetesen viselkedsz vele - mielőtt szólnál hozzá, jó nagyot nyelsz. Azt hiszed, nem hallani? És úgy beszélsz vele, mintha félnél tőle.
- KIRÁLY Én? Mintha félnék tőle? Ő fél. *(Halkabban)* A cafka.
- KAMARÁS A Felséges Úr ökegyelmessége, úgy tűnik, elbátortalanítja őt, de ezen nem is csodálkozom, mert engem is elfog a szent rettegés e méltóság közelében. Mégis azt merészelem javasolni, hogy ha a Felséges Úr megpróbálna négyszemközt beszélni vele... Hogy egy kicsit bátorítsa...
- KIRÁLY Én bújjak össze vele? Ezzel a Mutyulival?
- KIRÁLYNÉ Ragyogó ötlet. Meg kellene kissé szelídíteni - előbb csak félrevonulva, négyszemközt, aztán majd megszokik bennünket, s így véget vethetünk az egész elviselhetetlen riadalomnak meg rémületnek. Ignác, ne légy gyerek. Mindjárt ide is küldöm őt valami ürüggyel. Fülöp most úgyis az orvossal tárgyal. Ideküldöm, mintha csak a hímezőfonalat akarnám áthozatni vele a szobámba, te meg légy atyai hozzá. *(El)*
- KIRÁLY Kamarás, néha túllősz a célon... miről beszélgessek én a Mutyulival?
- KAMARÁS De Felséges Uram, ez a legegyszerűbb dolog: odamegy hozzá, rámosolyog, eltársalog vele, tréfálkozik, erre ő is elmosolyodik, sőt elneveti magát, akkor a Felséges Úr ismét rámosolyog - és így a mosolyokból kibontakozik az, amit a társasági együttlét atmoszférájának neveznek.

KIRÁLY Elmosolyodom, elmosolyodom... Én ugráljak előtte ezért mert ő bátortalan? Kamarás, jobb, ha rád bízom a dolgot. *(El akar menni)*

KAMARÁS De Felséges Uram! Az csak nem jelent újat a Felséges Úrnak, hogy bátorítson valakit - mint ahogy az sem, hogy elbátortalanítson.

KIRÁLY Igen, de ez a lány fél... Figyeld meg... attól... fél a rüfke.

KAMARÁS Mindenki fél valamitől.

KIRÁLY Igen, de ő valahogy olyan lomhán - olyan lomhán fél. *(Rémülten)* Kamarás, ez a lány lomhán fél. Hohó, már jön is. Várj, csak nem fogok itt egyedül hülyéskedni?! Ne menj el, maradj itt. Eee. *(Barát-ságos arckifejezést vesz fel)*

Yvonne be

Ááá, tessék, tessék.

Yvonne közelebb jön, szétnéz

(Jóindulattal) No, mi van, mi van?

YVONNE A hímzőfonál...

KIRÁLY A hímzőfonál?

YVONNE A hímzőfonál...

KIRÁLY Ó, ó, itt a hímzőfonál. *(Nevet)*

YVONNE *(elveszi a hímzőfonalat)*

KIRÁLY Hehehe.

YVONNE *(hallgat)*

KIRÁLY Elkallódott a hímzőfonál?

YVONNE *(hallgat)*

KIRÁLY Hm, hm! *(Odalép hozzá)* No, mi van? No, no. *(Nevet)* No? Mintha egy kicsit izé... kicsit félnénk, nem? Mi? Nincs mitől. No! Nincs mitől! *(Türelmetlenül)* Ha egyszer mondom, hogy nincs mitől!

YVONNE *(kissé visszahúzódik)*

KIRÁLY Hát én vagyok az édesapa... Fülöp édesapja, papája. Pfuj! Nem a papája, hanem az édesapja! Mindenesetre... nem vagyok idegen. *(Közelebb lép, Yvonne hátrál)* Nem kell megint ennyire... Én is közönséges halandó vagyok. Közönséges, no szóval nem Heródes király! Senkit nem ettem még meg. Nem kell félned! Elvégre nem vagyok vadállat! *(Közelebb lép, Yvonne rémülten hátrál, elejti a hímzőfonalat, a Király üvölt)* Na, mondom, hogy nem kell félned! Nem vagyok vadállat!!!

KAMARÁS Ne, ne. Pszt... Ne!

KIRÁLY Te lotyó!

Yvonne kihátrál, el

KAMARÁS Csendesebben! Még meghallja valaki!

KIRÁLY Fél! Fél!! Fél, hogy a fene enné meg! Etyele-petyele... öntyöm-pöntyöm... utyu-mutyu...

KAMARÁS Merem állítani, hogy ez még félni se tud. Van itt az udvarhölgyek közt néhány, aki csodálatosan tud félni - kecsesen, pikánsan -, ez meg mintha csupaszon állna az ember előtt. (*Undorral*) Anyaszült meztelenül!

KIRÁLY Ó, eszembe jutott valami.

KAMARÁS Felségednek? Mi?

KIRÁLY Szóval fél. Kamarás, emlékszel arra... arra a hogyishívjákra... mikor mi ketten... Jó régen. Hogy felejt az ember!

KAMARÁS Mire, Felséges Uram?

KIRÁLY Réges-régen. Teljesen kiment a fejemből. Nagyon régen. Akkortájt még herceg voltam, te meg éppen csak kamarásjelölt. Emlékszel arra a kicsikére, aki izé... akit mi... alighanem éppen ezen a kanapén. Azt hiszem varrólány volt...

KAMARÁS Aha, a varrólány, a kanapé... Hej, fiatalság bolondság, micsoda idők!

Valentin be

Mi van, Valentin? Ne zavarj.

Valentin el

KIRÁLY Aztán meghalt ugye? Alighanem vízbe fúlt...

KAMARÁS Persze! Mintha tegnap történt volna. Felment a hídra és onnan a folyóba... Hej, fiatalság bolondság, annál nincs szebb a világon!

KIRÁLY Nem gondolod, hogy hasonlított ehhez a Mutyulihoz?

KAMARÁS De Felséges Uram, ez egy koszlott szóke, az meg egy bögyös fekete volt, anyajeggyel.

KIRÁLY Eh! De ugyanígy félt. Etyele-petyele. Öntyöm-pöntyöm. Éppen így félt. Ezer ördög, hogy félt az a kis cafat!

KAMARÁS Ha a Felséges Úrnak ez az emlék a legkisebb mértékben is kellemtelen, jobb nem emlékezni rá. Halott nőkre egyébként is jobb nem emlékezni. A halott nő nem nő.

KIRÁLY Ugyanígy félt, és ugyanilyen... meggyötört volt. Ezen a kanapén. Hogy mindig valaki, hogy mindig valami... Huh, huh! Ezer ördög, kamarás, ezer ördög, hogy eszembe jutott!

Királyné be

KIRÁLYNÉ Gratulálok! Csodálatosan felbátorítottad! Tökéletesen felbátorítottad! Szegény alig kap levegőt! Mi ütött beléd, Ignác? Mindent elrontottál!

KIRÁLY Az ördögbe is. Ne közeledj hozzám, asszony.

KIRÁLYNÉ Mi történt? Miért ne közeledjek hozzád?

KIRÁLY Miért? Miért? Mindig csak az a miért! Hát nekem már kívánságaim se lehetnek? Talán gyámság alá helyeztél? Hát nem vagyok úr a saját házamban? Mindenről magyarázatot kell adnom? Mit nézel így rám? Mit bámulsz? Hogy mi? Hogyhogy? Hogy miért kiabáltam? Mert eszembe juttatott valamit!

KAMARÁS Szóra sem érdemes! Felséges Uram, szóra sem érdemes.

KIRÁLY Eszembe juttatott valamit - rólad! Rólad, kedvesem!

KIRÁLYNÉ Rólam?

KIRÁLY Hahaha, mit bámulsz így? Az ördögbe is, Margit, beismerem, hogy elragadtattam magam, de képzeld el, micsoda különös dolog, de nem bírok úgy ránézni erre a verébre, hogy ne jutna mindjárt valami eszembe rólad. Nem akartam erről beszélni, mert kissé kínos, de ha kérded, hát őszinte leszek. Előfordul, hogy valaki egy másvalakit juttat eszünkbe, de hogy úgy mondjam, negligésben. Én meg ahányszor ránézek erre a Mutyulira, ahogy mozog... ahogy piszmozog, ahogy szöszmötöl... figyeld meg, ahogy csámcsog magában... mindig eszembe jutsz, mindig felmerül bennem valahogy... a szertelenség... a te...

KIRÁLYNÉ Én jutok eszedbe róla? Az én... szertelenségem?

KIRÁLY Igen! Igen! Pontosan az, amire gondolsz! Mondd csak ki! Mondd ki, és mindjárt kiderül, hogy ugyanarra gondolunk. Sűgd a fülembe.

KIRÁLYNÉ Ignác! Miről beszélsz?

KIRÁLY Szóval így állunk, hitvesem! Szóval vannak nekünk is titkaink!

KIRÁLYNÉ Megfelelkezel magadról!

KIRÁLY Éppen most jut eszembe! Most ébredek rá! Lassan minden eszembe jut. Etyele-petyele. Öntyöm-pöntyöm! *(Hirtelen el)*

KIRÁLYNÉ Ez meg mit jelentsen?

A Kamarás kisiet a Király után, a Királyné gondolataiba merülve áll, ujját a homlokára teszi. Belép Iza, kelletti magát a tükör előtt

KIRÁLYNÉ Ne kellesd magad.

IZA *(elszégyelli magát)* Felséges Asszonyom...

KIRÁLYNÉ Folyton kelletted magad. Mióta ez a... ez a... szerencsétlen megjelent az udvarban, azóta mindnyájan szüntelenül kelletitek magatokat. No gyere ide, udvarhölgyem. Kérdezni akarok tőled valamit.

IZA Asszonyom...

KIRÁLYNÉ Nézz a szemembe. Valld be: senkinek se beszéltél, senkinek se fecsegtél... a verseimről? Valld be, hogy nem bírtad ki, és elmondtad!

IZA Felséges Asszonyom!

KIRÁLYNÉ Tehát nem beszéltél? Senkinek? Akkor nem értem, honnan szerzett tudomást róla. Bizonyára megtalálta a matrac alatt a füzetemet.

IZA Kicsoda, Felséges Asszonyom?
KIRÁLYNÉ Csak erről lehet szó, semmi másról. Csak erre gondolt! Várj csak, mondd meg nekem őszintén, beszélj velem úgy, mintha nem lennék királyné, erre a pár percre most felmentelek a kötelező tisztelet alól. Mondd meg nekem az igazat, ha Yvonne-ra nézel, nem jut eszedbe valami? Nem fordul meg semmi a fejedben? Valami képzettársítás? A járásáról például? Az orráról? A nézéséről és egyáltalán az egész lényéről? Semmire... nem emlékeztet téged? Nem gondolod, hogy valakinek esetleg, némi rosszmájúsággal, erről az én... az én... verseim jutnak eszébe, melyekbe talán túl sok költészetet öltem... a költeményeim... azok az intim költemények?... Ó!

IZA Hogy mi? A költeményeid, Felséges Asszonyom, és... és...
Hogyan?

KIRÁLYNÉ Átkozott költészetem! Túl közönséges ez a világ! Átkozott szárnyalások, eksztázisok, ábrándok és vallomások! Nem mondasz igazat! Hah... „szertelen”, azt mondta... miért „szertelen”? Ha nem olvasta volna, akkor nem mondaná - csak nem a rímeim voltak szer...? Milyen undok szó ez! Nem mondasz nekem igazat! Esküdj meg itt azonnal, hogy egy mukkot se szólsz arról, amit most mondtam. Esküdj meg! Esküdj meg, itt a gyertyák előtt. Nem tréfálok. Esküdj meg! Minden álszentség nélkül. Gyorsan, térdre... mond utánam: esküszöm...

Herceg be, mögötte Király és Kamarás

HERCEG Anyám, szeretnék beszélni veled. Ó, bocsánat. Félbeszakítottam valami varázsolást.

KIRÁLYNÉ Nem, nem, csak a cipőmet igazította meg. Túl bő cipőt vettem.

HERCEG Miért ijesztette meg a király a menyasszonyomat?

KIRÁLYNÉ Fülöp! Ezen a hangon nem szabad!

HERCEG Hát milyen hangon? Milyen hangon, ha az apám minden indok nélkül nekiesik a menyasszonyomnak, és üvöltöni kezd vele - durván! Ha a menyasszonyom csaknem megdermed a rémülettől. Ha egy percre sem tehetem ki a lábam anélkül, hogy ne kezdenének őt azonnal piszkálni valamivel, amihez éppen kedvetek szottyán? Az hiszem, inkább túlzottan is nyugodt vagyok.

Valentin be

Eridj innen, Valentin. Szeretnék veled négyszemközt beszélni, anyám.

KIRÁLYNÉ Beleegyezem, de előbb mondd meg, mit akarsz mondani.

Iza el

HERCEG Látom, Felséged ugyancsak óvatos. Anyám, bocsánatot kérek, hogy olyasmit kell mondanom... olyasmit, ami elég furcsán és személyesen hangzik. Nem is tudom, hogyan foglaljam szavakba. Állítólag a királynak a menyasszonyomról valamilyen bűneid jutnak eszébe?

KIRÁLYNÉ Ki mondta ezt neked?

HERCEG Az atyám! Azt mondta, azért üvöltött, mert a te intim bűneid jutottak eszébe Yvonne-ról.

Király és Kamarás be

KIRÁLYNÉ Ignác, mit fecsegtél te össze a fiadnak?

KIRÁLY Fecsegetem? Nem fecsegetem semmit. Nyaggatott, tehát mondtam neki valamit. Hogy mit? És hogyan? És miért? Az igazat mondtam. Jobb szeretném, ha téged nyaggatna, nem engem.

KIRÁLYNÉ Ignác!

HERCEG Pillanat... Egy pillanat... Gondoljátok csak meg, hogy milyen helyzetbe hoztok engem. Az apám se szó, se beszéd, nekiesik a menyasszonyomnak. Nekiesik, s amikor megkérdem tőle, hogy miért tette, ehhez, azt hiszem, minden jogom megvan, olyan dolgokat hordtok össze, amivel nem tudom, mit kezdjek, amivel semmire se jutok. Mi ez a cirkusz? Az anyámnak bűnei vannak, s ezért az apám nekiesik a menyasszonyomnak?

KIRÁLY Igen, nekiesem. Én egy olyan nekieső apa vagyok. Na és, mit gondolsz, miért? Talán a saját bűneim miatt? Margit, mit bámulsz így? Ha te így bámulsz, én is bámulni foglak.

HERCEG A szüleim bámulják egymást a menyasszonyom miatt. Az anyám az apámat, az apám az anyámat bámulja a menyasszonyom miatt.

KIRÁLY Nono, Fülöp, ne csinálj bolondot az apádból. Nyugodj meg...

KIRÁLYNÉ Fülöp, az apád idegességében mondott neked valamit, hogy ne gyötörd tovább a kérdéseiddel. Nem érdemes tovább foglalkozni ezzel a badarsággal. Beszéljünk másról.

HERCEG Felség, jól tudom, hogy ez badarság.

KIRÁLYNÉ Ne beszéljünk róla. Szintiszta badarság!

HERCEG A lehető legnagyobb mértékben badarság. Eh! Ostobaság. Sőt, hülyeség. *(Meghajol)*

KIRÁLYNÉ Mit hajlongsz?

HERCEG *(bizalmasan)* Mert magam is kissé meghülyültem - a lánnyal szemben...

KIRÁLYNÉ Te meghülyültél?

HERCEG Nehéz lenne más szót találni rá. Nem szeretem ezt a lányt. Azért hiszem, nagyon remélem, hogy ti azért viselkedtek hülyén és értelmetlenül vele szemben, mert én magam is úgy viselkedem.

KIRÁLY Nono, túl sokat engedsz meg magadnak.

Herceg meghajol

KIRÁLY Miért hajlongsz, te szamár? Miért?

HERCEG *(bizalmasan)* Vele szemben bármit megengedhet magának az ember.

KIRÁLY Mi? Hogy? Bármit? Én nem engedek meg magamnak semmit. Mit akarsz tőlem? Kamarás... *(hátrál)* izé... hm... Ez meg mi?

KIRÁLYNÉ Fülöp, mit jelentsen ez a hajlongás? Hagyd abba!

KIRÁLY *(félre)* A dög! A dög!

KAMARÁS Ha vele szemben bármit megengedhet magának az ember, ez nem jelenti azt, hogy a herceg velünk szemben is bármit megengedhet magának.

A herceg felé is meghajol

(Félreugrik) Nekem ne! Mit akar tőlem? Semmi közöm az egészhez! Ne közelítsen hozzám!

HERCEG *(bizalmasan)* Őt bárki megközelítheti. Megragadhatja a haját, a fülét!

KIRÁLY *(hirtelen)* Hahaha! *(Elszégyelli magát, elhallgat)* Izé... Hm...

KAMARÁS Hercegem, ha a herceg megérint engem, akkor én...

HERCEG Őt bárki megérintheti! Higgyétek el nekem, azt művelhetitek vele, amihez épp kedvetek szottyán! Ő olyan, hogy vele bármit lehet! Bátortalan. Nem tagadom. Ellenszenves. Bármit szabad. Hülye lehetsz vele, ocsmány, ostoba, iszonyú, cinikus - ahogy csak akarod. *(Meghajol a kamarás felé)* Ahogy tetszik... Ahogy tetszik...

KAMARÁS *(hátraugrik)* Engem nem érdekel az egész! Nekem teljesen mindegy! *(Meghajol a Herceg felé)* A viszontlátásra... A viszontlátásra... *(El)*

KIRÁLY A dög. A dög. Nono, Füpcsi... Mit nézel így? Viszlát. *(Meghajol)* Viszlát! Menj! Menj! *(El)*

KIRÁLYNÉ Mit jelentsen ez?! Magyarázd meg, mit akar ez jelenteni, miért mondod ezt... Viszontlátásra, viszontlátásra. *(El)*

HERCEG *(utánuk)* Bármit szabad! Bármit! Ki mit akar. *(Magának)* Ő meg ott ül valahol a kályha mellett, és engem szeret - engem szeret! Engem szeret! Bármit szabad! Bármit lehet! Kinek mi tetszik! Bármit!

Észreveszi Izát, aki a szín mélyén felemelkedik egy székről, melyen az egész jelenet alatt ült, és ki akar menni; odalép hozzá, megcsókolja a nyakát

Vele egyszerűen nem kell az embernek feszélyeznie magát!

IZA Kérem, hagyjon békén!

HERCEG Ó, ne feszélyezze magát, kisasszony! Szabad. *(Szájon csókolja)* Ó! Gyönyör!...

IZA *(kiszabadítva magát)* Mert kiabálni fogok!

HERCEG De ha egyszer mondom, hogy ne izgassa magát, mert vele bármit szabad! Bocsánat! Tulajdonképpen nem akartam. Valahogy úgy jött magától... Bocsánat, mit is tettem? Úgy viselkedtem, akár egy örült...

IZA Arcátlanság!

HERCEG Könyörgök, ne beszéljen róla senkinek, mert ha a menyasszonyom fülébe jut, szenvedni fog tőle... Szervenveni fog! Szervenveni, szenvedni, szenvedni!

IZA De engedjen már el, herceg!

HERCEG *(még mindig fogja)* Pillanat, egy pillanat... A szenvedés. *(Megcsókolja)* Micsoda orroscka, micsoda ajkak! Ne menj el! Azt hiszem megcsaltam őt. Rémes!!! De egyúttal nagyszerű! Ó, és milyen könnyű! *(Kiált)* Valentin! Valentin!

IZA *(végre teljesen kiszabadul)* Legalább ne kiabáljon.

HERCEG Ellenkezőleg, ellenkezőleg, aranyom...

Valentin be

Valentin, légy szíves, azonnal kérd meg Cirill urat, hogy vezesse ide Yvonne kisasszonyt! Gyorsan!

Valentin el

Szó se lehet róla, hogy elengedjelek. Csak most, veled érzem, hogy a helyemen vagyok. Ó, micsoda gyönyörűség olyan nőt tartani a karomban... akitől nem undorodom. Virágot küldök majd neked. Ó, milyen könnyű! Ki kell használnom ezt a könnyedséget. Visszanyertem a könnyedségem! Szeretlek!

Cirill és Yvonne be

Cirill, ez a jelenlegi menyasszonyom!

CIRILL Hogyhogy?!

HERCEG Yvonne, muszáj vallomást tennem neked. Az imént megcsaltalak Izával. Nem vagy többé a menyasszonyom. Sajnálom, nem tehetek róla. Nincs sex appealed, Izának viszont nagyon is van. Ne neheztesz rám, amiért így, ilyen könnyedén adom ezt tudtadra, de elhatároztam, hogy kihasználom azt a könnyedséget, mely neked köszönhetően eluralkodott a természetben... neked köszönhetően, kincsem. *(Kézen csókolja Izát, Yvonne-hoz)* Mit állsz így? Tőlem állhatsz, ameddig akarsz, engem nem érdekel! Isten áldjon! Elmegyek, elvitörházom, lelépek, visszavonulok, szakítok veled! Hiába ácsorogsz itt!

CIRILL Hiába ácsorog! Most már hiába ácsorog, ha tíz évig itt állna is! Ez aztán az öröm!

HERCEG *(Izához)* Elnézést, aranyom, elfelejtettek megkérdezni, igent mondasz-e? Ne utasíts vissza. *(Kezet csókol neki)* Ó, az ilyen gesztusoknak gyógyító hatásuk van. Mindjárt ki is adom az utasításokat. Nem kell titkolnunk eljegyzésünket a világ előtt. A szüleim örülni fognak. A kamarás... a tisztességtudó kamarás! Az udvaroncok... mindnyájunknak nagy kő esik le a szívről. *(Yvonne-hoz)* Mit állsz így? Azt hiszem, köztünk minden világos. Mire vársz még, drágám?

CIRILL Ó nem fog magától megmozdulni.

HERCEG Hívd ide az udvarlóját, hadd vigye el magának, de mindenesetre el, el innét, és helyezze el ott, ahol eddig tartotta.

CIRILL Azonnal idehívom, és eltávolítjuk önagságát. Azonnal, Fülöp! Csak... nehogy az ácsorgásával kikényszerítsen még valamit belőled...

HERCEG Ne félj semmitől!

Cirill el

Annyit ácsoroghatsz itt, amennyi csak jólesik, engem már nem tudsz hülye helyzetbe hozni. Megváltoztam, és egyből minden megváltozott! Úgy állsz itt, mint az élő lelkiismeret-furdalás, de engem ez egyáltalán nem izgat! Állj csak, ameddig akarsz. Hahaha! Egyébként is kedved leled benne, ha fájdalmat okoznak neked, mert nincs sex appealed. Te magad se szereted magadat, és a saját ellenséged vagy, ezért provokálsz tudat alatt és uszítasz mindenkit magad ellen, ezért érzi veled szemben mindenki gonosztevőnek és útonállóknak magát. De ha egy esztendeig is itt ácsorogsz, akkor se győzi le komorságod és nehézkességed az én könnyelműségemet és könnyedségemet. *(Pajkosan nevet, és odaperdül Izához)*

IZA Talán mégse kéne neki mindezt a szemébe mondani? Egy kevés irgalmat, Fülöp.

HERCEG Nem, nem, semmi irgalom. Csak könnyelműség! Már ismerem őt - van elég tapasztalatom. Legelőbb is valamit csak mondani kell, amíg itt vár, másodszor pedig éppen a legrosszabb dolgokat kell közölni vele könnyed, vidám hangnemben. Arról van szó, hogy a lehető legbántóbb és legkellemetlenebb dolgokat bagatellizálva és ártatlanul kell előadni. Ez lehetlenné teszi az ő létezését, nem engedi szóhoz a hallgatását, ettől esetlegessé lesz az ácsorgása, s egyáltalán olyan szférába kerül, ahol tanácstalannak bizonyul. Ne aggódj értem, nem fenyeget már semmi veszély. Örült könnyű megszakítani a kapcsolatot bárkivel, annyi az egész, hogy hangnemet kell váltani. Hadd álljon itt, persze, tessék, kérem, hadd álljon, és csak nézzen... Különben menjünk ki. Igaz, eddig eszembe se jutott, hogy egyszerűen el is mehetek. Ha ő itt áll, akkor mi elmegyünk.

Yvonne lehajol

Ne hajolj meg nekem.

YVONNE Nem hajoltam meg.

HERCEG Dobd el azt. Mit szedtél fel? Mi az? Egy hajszál? Minek az neked? Kié? Izáé. Dobd el - vagy el akarod tenni? Minek az neked?

YVONNE *(hallgat)*

Cirill és Innocent be

INNOCENT Elnézést, de nem lehet így bánni vele! A herceg azért bolondította magába ezt a lányt, hogy aztán eltaszítsa! Nagyúri szeszélyek! A herceg szerencsétlenné tette őt! Tiltakozom!

HERCEG Mi? Mi? Tiltakozik?

INNOCENT Elnézést, tiltakozni igyekszem. *(A Herceg fenyegető pillantásának hatására hirtelen leül)*

HERCEG Figyelitek, ez a fickó hogyan ül rá a saját tiltakozására!

CIRILL Úgy ráült, mint kutya a farkára. No, gyerünk! Vidd innen a dámádat!

HERCEG Megállj! Add ide azt a hajszálat!

CIRILL Milyen hajszálat, uram?

HERCEG Yvonne, add ide azt a hajszálat! Add ide azt a hajszálat!

IZA Van nekem bőven hajam, Fülöp...

HERCEG Nem, nem adja oda! Nem bírom elviselni, hogy... nála legyen... a te hajad! Add oda! *(Elveszi tőle)* Elvettem! Na és mire megyek vele, hogy elvettem? Nem azt a hajszálat, hanem minket őriz magában! *(Izához)* Ott vagyunk benne. Nála. Az ő birtokában. Menjetez innen! Én is mindjárt megyek. Cirill!

Cirill kivételével mind el

Tartsd itt még egy darabig a várban. Ne engedd, hogy elmenjen. Mondd azt neki, hogy egyelőre nem lehet közhírré tenni a szakításunkat. Minden maradjon egyelőre úgy, ahogy van.

CIRILL Tudtam, hogy valamit még kikényszerít belőled az ácsorgásával. Már megint kezdted!

HERCEG Éppen ellenkezőleg, egyszer s mindenkorra végezni akarok vele. Azt hiszem, nekem kell őt... *(A torkára mutat)*

CIRILL Micsoda? Kit?!

HERCEG Yvonne-t.

CIRILL Ne örülj meg, kérlek mindenre, ami szent. Hisz el van már intézve. Már szakítottál vele. Hazaküldjük. Nem lesz itt.

HERCEG Itt nem lesz, de valahol másutt lesz. És bárhol is legyen, mindenképpen létezni fog. Én itt leszek, ő meg ott... Brrr... Nem akarom. Inkább megölöm és kész.

CIRILL Hisz kigyógyultál már belőle!

HERCEG Szavamat adom rá, a legteljesebb mértékben. Beleszerettem Izába. Kiszabadítottam magam ennek a mártír Mutyulinak a szenvedéséből. De Cirill, értsd meg, mi ott vagyunk benne - én meg Iza -, ott benne, s ő ott lesz magában velünk... rólunk... azt csinál, amit akar... a maga módján, érted? Pfuj, pfuj! Nem akarom. Megölöm. Elmegy, na és aztán? Ha elmegy? Elmegy, de elvisz bennünket magában... Eh, tudom, hogy nem szokás ezt csinálni, nem szokás megölni... hidd el nekem, hogy eszemnél vagyok, tudom, mit beszélek, egy csöpp nagyizolás sincs bennem, biz isten, se így, se úgy... *(Könnyed nyugtalansággal)* El kell ismerned, hogy nem úgy nézek ki.

CIRILL A szó szoros értelmében meg akarod ölni, azaz egyszerűen elkapni és megölni? Ez bűncselekmény.

HERCEG Csak ezt az egy hóbotot, ezt az egy örültséget kell elkövetni, hogy azután ne történhessen több. Különben ezt is lehet finoman, hidegen, józanul, könnyedén - meglátod, csak látszólag olyan rémes, alapjában véve közönséges operációról van szó, csak egy operáció, nem több. Egy ilyen kis vakarcsot nagyon könnyű eltenni láb alól, ő szinte maga készíti rá az embert. Megígéred, hogy segítsz?

CIRILL Mi mindenre kényszerít téged... ez a nőszemély!

HERCEG Belekeveredtünk valamibe, és ki kell belőle keveredni. Egyelőre tehát titokban kell tartanunk, hogy Izát eljegyeztem. Ne beszéljetelek róla senkinek. Holnapig minden maradjon úgy, ahogy van. Holnapra kieszelem, hogyan tudjuk a legokosabban likvidálni. De segítened kell, mert én egyedül... egyedül nem akarom, szükségem van rá, hogy együtt... egyedül nem bírom megtenni...

Függöny

NEGYEDIK FELVONÁS

Terem a várban.

Kürtszó mellett a Király be, mögötte három Méltóság

KIRÁLY *(szórakozottan)* Jó, jó, elég legyen már. Csak untattok. Komolyabb dolgokon jár most az eszem. Mi kell még?

KANCELLÁR Felséges uram, döntenünk kell még arról, hogy milyen öltözékben küldjük Franciaországba rendkívüli követünket és meghatalmazott miniszterünket. Frakkban utazzon vagy egyenruhában?

KIRÁLY *(komoran)* Menjen pucéran.

A Méltóságok elképednek

Elnézést, kicsit szórakozott vagyok ma. Menjen, ahogy akar, de a saját költségére.

MÉLTÓSÁGOK Ilyen nyilatkozatot vártunk a Felséges Úr rendkívüli bölcsességétől.

MARSALL Felséges Uram, ma estére nagy lakomát rendezünk abból az alkalmából, hogy Fülöp herceg emelkedett demokratizmusában eljegyezte Yvonne Copek kisasszonyt, a legalsóbb társadalmi rétegek képviselőjét. Van a Felséges Úrnak valamilyen kívánsága az étrenddel kapcsolatban?

KIRÁLY Tálaljátok fel az ürületeketek...

A Méltóságok elképednek

Azaz hogy is hívják, ürületeket, igen, ürületeket, ezt akartam mondani... Mit bámultok úgy rám?

MÉLTÓSÁGOK Ezt a nyilatkozatot vártuk a Felséges Úr rendkívüli bölcsességétől.

FŐBÍRÓ Felséges Uram, még egy pillanat... itt van az öreg Szürcsök kegyelmi kérvénye, mind a tizenkét instancia kedvező javaslatával.

KIRÁLY Micsoda? Megkegyelmezni? Kivégezni!

MÉLTÓSÁGOK Kegyelmes Uram!

KIRÁLY Kivégezni, ha mondom. Mit bámultok így rám? A kegyelem joga engem illet. És én nem kegyelmezek. Dögöljön meg! Halál a gazemberre! Nem azért, mert gazember, hanem mert én... hm... izé... Mit is akartam mondani? Mindnyájan gazemberek vagyunk. Ti is azok vagytok. Hagyjátok abba ezt a bámulást. Nézzetek, ahova akartok, de ne rám. Elegendem van már belőle, hogy mindenki örökösen engem bámul. Ezennel kijelentem, hogy senki ne merjen többé engem bámulni. Mindenki folyton csak néz és néz.

MÉLTÓSÁGOK Ezt a nyilatkozatot vártuk a Felséges Úr rendkívüli bölcsességétől.

KIRÁLY No, no eltakarodni. Elég ebből a locsogásból. És meg ne próbáljátok csodálkozni. Senki se csodálkozzon nekem. Túl jószágos

voltam eddig! Mától fogva megmutatom, mire vagyok képes, majd a pofátokra mászok.

A Méltóságok meghajolnak

Nono, csak semmi hajlongás! Megtiltom a hajlongást! Mind csak hajlongnátok. El innen! El!

A Méltóságok ijedten el, a Király gyanakvóan szétpillant, elrejtőzik a kanapé mögé. A Kamarás be, lopva és gyanakvóan szétpillant, mintegy kelleetlenül és önmaga előtt is titkolva, kajánul átrendezi a bútorokat, odébb tolja a karosszéket, behajtja a szőnyeg sarkát, felforgatja a könyveket a polcon, a földre hajít egy szilvamagot stb. Észreveszi a Királyt

KAMARÁS Ó!

KIRÁLY Hm... hm...

KAMARÁS A Felséges Úr!

KIRÁLY Igen, én. És te mit keresel itt?

KAMARÁS Én? Semmit.

KIRÁLY *(komoran)* Bizonyára csodálkozol, hogy itt találsz. *(Feltápáskodik)* Csodálkozol... mert most az a divat, hogy mindenki csodálkozik... Én itt csak úgy leskelődtem, érted? Lesben álltam.

KAMARÁS A Felséges Úr leskelődött? Kire?

KIRÁLY Senkire. Senkire különösebben. Passzióból leskelődtem. *(Nevet)* Figyelj csak, ez a szoba érintkezik a Mutyuli lakosztályával. És Margitnak is itt kell átjárnia, s gyakran elücsörög itt. Akad erre egy-két látnivaló. Én meg szeretném látni saját két szememmel.

KAMARÁS Mit?

KIRÁLY Margitot.

KAMARÁS A Felséges Asszonyt?

KIRÁLY A Felséges Asszonyt - az ám, milyen lehet ő úgy magában, amikor senki sem látja. Annyi éve élek vele, s tulajdonképpen semmit se tudok róla. Valami nyomja a lelkiismeretét. Hm... Ki tudja, talán... talán... esetleg... Bármi kitelik tőle. Persze minden lehetséges. Beleszédülök, ha elgondolom. Lehet, hogy megcsal? Bizonyára megcsal. Vagy valami más nyomja a lelkét. Minden! Minden! Szeretném látni a bűneit...

KAMARÁS A Felséges Úr a kanapé mögött...

KIRÁLY Hallgass, szamár. Jól megfontoltam, miért rejtőzöm el a kanapé mögé, ahol senki se vesz észre. A kanapé mögött lehet! *(Nevet)* Ott lehet! De te, kamarás, te mit keresel itt? Miért tologatod a bútorokat, és miért kacérkodsz ily fondorlatosan a csendélettel?

KAMARÁS Én? Csak úgy...

KIRÁLY Csak úgy? Ha csak úgy, akkor beszélj! Én is csak úgy.

KAMARÁS Csak úgy járkálok a várban, és egy kicsit...

KIRÁLY Kicsit mi?

KAMARÁS *(nevet)* Megnehezítem.

KIRÁLY Megnehezítéd?

KAMARÁS A leülést például. Nehezebb ülni, ha így áll a fotel. *(Nevet)* Melléülhet az ember...

KIRÁLY Kamarás, és miért szórod szét ezeket a magokat?

KAMARÁS Hogy a járást megnehezítsem.

KIRÁLY A járást? *(Borúsan)* Áá, téged is feldühített... a Mutyuli. No, semmi baj.

KAMARÁS Felséges Uram, én bizonyos társasági szinten mozgó ember vagyok, világfi, képtelen vagyok elviselni bizonyos... Felséges Uram, ha ez sokáig tart, nem tudom, mire vezet ez az arcátlanság, szemtelenség... nem is tudom, feslettség...

KIRÁLY Igen, igen, a szemtelenség egyre nő. A feslettség, haha! Emlékszel, öreg? *(Oldalba böki)*

KAMARÁS Semmire se akarok emlékezni!

KIRÁLY Ejnye, hát neked is meghajolt. No, semmi baj. A feslettség egyre fokozódik, az arcátlanság... Jó, jó, kamarás, ha ő áthalad itt, akkor... én rávetem magam. Előugrok, és megrémisztem, haha! Megrémisztem! Vele szabad! *(Nevet)* Bármit szabad! Megrémisztem, és... és... például megfojtom! Megölöm! Hisz egy ilyet már elintéztünk.

KAMARÁS Felséges uram, fi donc!

KIRÁLY Mondom neked, hogy vele szabad. Vele bármit szabad.

KAMARÁS Felséges Uram, ez lehetetlen, még csak az hiányozna! Az isten szerelmére, hát az udvar már így is visszhangzik a pletykától és az áskálódástól... A Felséges Úr öméltósága, amint előugrik a kanapé mögül... Nem, nem! Soha nem volt oly égető szükség rá, hogy megőrizzük a tapintatot és a savoir vivre egyéb szabályait, mint jelen körülmények között. Más kérdés, hogy volna egy ötletem *(nevet)*, eszembe jutott valami. *(Nevet)*

KIRÁLY Miért nevensz ilyen hülyén?

KAMARÁS Mert az ötletem is hülye. *(Nevet)* Hisz ma a Felséges Úr és a Felséges Asszony ünnepi vacsorát ad a sajnálatra méltó eljegyzés alkalmából. Tehát halat kell feltalálni, jó szálkás halat, tele szálkával, például kárászt, most ugyanis éppen szezonja van a kárásznak, tejfölös kárászt tálalni fel.

Valentin be

Tessék kimenni!

KIRÁLY *(komoran)* Eredj a fenébe!... Kárászt?

KAMARÁS Kárászt. *(Nevet)*

KIRÁLY Hogyhogy kárászt?

KAMARÁS Felséges Uram, a kárász egy ünnepi díszvacsorán - nem tudom, a Felséges Úr megfigyelte-e már, hogy minél többen vagyunk, ő annál jobban elveszti a fejét - tegnap meg, ahogy rápillantottam, kissé úgy... felülről, felülről... hát majdnem megfulladt a krumplitól, a közönséges krumplitól. Felséges Uram, ha kárászt tálalnak fel neki - csak úgy élesen, felülről... *(Nevet)* Nem könnyű hal az... szalkás... Meg is fulladhat tőle az ember egy ünnepi fogadáson, sok-sok idegen szeme láttára.

KIRÁLY Kamarás... *(Ránéz)* Ez kicsit... ostoba dolog... Kárászt?

KAMARÁS *(sértetten)* Tudom én, hogy ostoba. Ha nem volna ostoba dolog, nem mondanám.

KIRÁLY *(borzalommal)* Kamarás, de... ha valóban... ha ez a lány... képes lenne valóban megfulladni?...

KAMARÁS *(felsőbbbséggel)* Úgy gondolja, Felséges Uram? De hiszen ez ostobaság. És még ha különös véletlen folytán megtörténne... egy ilyen baleset... mi közünk van... egy ilyen ostoba ügghöz?

KIRÁLY Igen, de... mi most előre beszélünk róla?

KAMARÁS Ó, ez csak egy beszélgetés... csak úgy beszélgetünk... *(A körmét nézegeti)*

KIRÁLY Csak úgy beszélgetünk? Hah! Nyélbe ütjük! Mert vele úgy élesen, felülről mindent meg lehet csinálni, akármilyen ostobaságot, legyen bár olyan ostobaság, amire senki se merne gyanakodni. Kárászt? Miért éppen kárászt? Kamarás, kérdem én, miért nem pontyot?

KAMARÁS Kárász, kárászt...

KIRÁLY És miért nem pontyot? Vagy éppen angolnát? Miért? Miért? Persze lehet kárász is. Hm... *(Borzalommal)* Élesen? Felülről?

KAMARÁS Hát ez az! A Felséges Úr is megőrzi teljes méltóságát.

KIRÁLY Igen, igen, én vagyok a magam teljes méltóságában. Sokféle ember és sok díszes öltözék... Fény, pompa... Felülről rákiáltani, ő meg szépen megfullad... Biztosan. Halálosan megfullad. És senki se sejti, mert túl ostoba dolog - hogy felülről, így felülről és nem alulról, hanem méltósággal, fénnel. Felülről öljük meg. Mi? Hm... Várj csak, bújjunk el, jön a királyné.

KAMARÁS De...

KIRÁLY Bújjunk el, látni akarom a királynét.

Elrejtőznek a kanapé mögött, Királyné be, szétpillant, a kezében kis üveget tart

(Félre) Ez meg mi? *(Kihajol)*

KAMARÁS Pszt...

A Királyné néhány lépést tesz Yvonne szobája felé, megáll - a melléből előhúz egy kis füzetecskét -, halk jajt hallat, arcát kezébe temeti

KIRÁLY

(félre) Miféle keservek könyve ez?

KAMARÁS

(félre) Pszt...

KIRÁLYNÉ

(olvas) Magányos vagyok. *(Ismétli)* Igen, magányos vagyok, magányos vagyok... *(Olvas)* Ki látná, ölemben mi van! *(Beszél)* Ki ismeri ölemet! Ki ismeri, ó, óó! *(Olvas)*

Neked kis füzetem - bizalmas barátném
Megvallom álmaim,
Tiszta szép vágyaim,
Minden eszményimet,
Ne tudja senki meg!

(Beszél) Ne tudja senki meg, ne tudja senki meg. Óó! *(Eltakarja az arcát)* Rémes... Megölöm, megölöm... *(Felemeli az üvegcsét)* A méreg, a méreg...

KIRÁLY

(félre) A méreg?

KIRÁLYNÉ

(fájdalmas arccal) Ne tudja senki meg. *(Legyint)* Olvassuk tovább. Olvassuk! Gerjesszük fel magunkat ezzel az olvasmánnyal a rettenetes tetre. *(Olvas)*

Emberek, nektek csak ülök a trónon, lám, fejemen koronám,
Tudátok, miért ég, miért ég az orcám!
Véletek, büszke királyi fenség,
Arra vár, szépnek és okosnak tekintsék,
Én meg csak hajlanék, a szélben hajlanék.

(Beszél) Hajlanék, óóó! ÓÓÓ! Hajlanék. És ezt én írtam! Az én versem! Az enyém! Megölöm, megölöm! *(Olvas)*

Hajlanék, mint a nád,
Hajlanék, mint a sás,
Hajlanék, mint az ág,
Surrannék, mint zörrenő avar,
Suhannék, mint a májusi dal,
Hajlékonyságra vágyom! Nem királyné trónjára!
Ó, jöjj el, jöjj el, hajlékonyságom órája!

(Beszél) Hajlékonyság, óóó! Hajlékonyság! Aaah! Áá! Elégetem, megsemmisítem. Nád, sás, ág... Ez iszonyatos! És én írtam! Ez az enyém, az enyém, és ha nem tudom, mi történne, akkor is enyém kell hogy legyen! Ó, csak most látom, milyen szörnyűség! Tehát Ignác... ezt olvasta... Óóó! Van bizonyos hasonlóság... van valami hasonlóság... ahogy ő pizmog magában, csámcsog az asztalnál... Ó, hát az egész lénye nem egyéb, mint borzalmas célzás az én költészetemre! Az aljas besúgója! Ez a lány elárul engem! Ez én vagyok! Én vagyok! Az enyém! Van köztünk hasonlóság. Ó, hogy kizsedett mindent belőlem, és kiteregette a nyilvánosság elé! Aki csak rápillant, felfedezheti a hasonlóságot közte és Margit közt. Aki csak rápillant, mindjárt kitalálja, hogy milyen vagyok én valójában, mintha csak olvasta volna a verseimet. Ebből elég! El kell pusztulnia! Ó, Margit, meg kell őt semmisítened! Előre, gyilkos üveg-

csém! Nem élhet tovább, nagy idők - mert így bárki felfedezheti a gyűlöletes hasonlóságot közöttünk. Lehetetlen, hogy e miatt a kis besúgó miatt mások gúnyolódjanak rajtam, zaklassanak, kinevessenek, hogy az emberi agresszivitás áldozata legyek! Megsemmisíteni! Gyerünk, gyerünk, szép csöndben belopakodni ezzel az üvegcsével a szobájába, s belecsepegtetünk néhány cseppet az orvosságába... Senki nem jön rá! Senki se tudja meg. Olyan beteges teremtés, azt hiszik majd, csak úgy egyszerűen, magától... Ki gondolná, hogy éppen én. Királyné vagyok! *(Lép)* Ne, ne, mindjárt. Nem tudok így bemenni. Ugyanolyan vagyok, mint máskor - és ugyanúgy megmérgezem? Meg kellene változnom. Legalább összekócolni... A hajamat... Így, nem túlságosan, de elég feltűnően ahhoz, hogy megváltozzon a külsőm. Ó, most... Igen, igen!...

KIRÁLY

(félre) Pszt...

KIRÁLYNÉ

Így menjek be, kócosan? Ó, ó, ó! Ez elárulhat! Ha valaki meglát téged így, égnek álló hajjal... hagyd abba, ne beszélj folyton magadban! Ő is nyilván magában beszél. Margit, ne beszélj magadban, ezzel elárulod magad. *(A tükörbe néz)* Ó, a tükör most rajtakapott. Minden csúfságot elő kell hoznom a vonásaimból, csak így tudok belépni hozzá. Hagyd abba, ne beszélj magadban. Valaki még meghallja. Képtelen vagyok abbahagyni. Lehet, hogy minden gyilkos beszél magában, mielőtt cselekszik? Mi van itt? Mi van itt... ami nem normális? *(Szétpillant)* Furcsa, gunyoros rendtelenség. Fintorogj, fintorogj, Margit! Ó, igen, igen, most gyerünk! Te velem, én veled. Hogyhogy te velem, én veled - mikor csak én magam megyek? Fintorogj! És gyerünk! Emlékezz a verseidre, és indulj! Emlékezz minden titkos, hajlékony álmodra, menj! Emlékezz a nádra, a sásra, az ágra és indulj! Ó, ó, ó, megyek, megyek! Ah, nem lép a lábam - ez túlon túl nagy téboly! Mindjárt, rögtön - még kenjük össze magunkat, ez még kell... *(tintával összemácsolja magát)* igen, így maszatosan könnyebb. Most már más vagyok. Állj, hát ez is elárulhat! Gyerünk! Megölni a kis besúgónkat! Nem bírom! Olvassuk el még egyszer! Muszáj még egyszer elolvasnom. *(Előveszi a verseket)* Olvassuk csak, ez felébreszti és megerősíti bennünk a gyilkos vágyat.

KIRÁLY

(Előugrik) Hah, Margit!

KIRÁLYNÉ

Ignác!

KIRÁLY

Most megvagy! Mutasd! *(Ki akarja tépni a verseket a kezéből)*

KIRÁLYNÉ

Eressz el!

KIRÁLY

Mutasd! Mutasd! Á, a gyilkos asszony! Mutasd! Megkívántam a bűneidet! Mutasd, és újrakezdjük a mézesheteinket! Mutasd, te méregkeverő!

KIRÁLYNŐ

Ó! *(Elájul)*

KAMARÁS

Vizet! Elájult!

KIRÁLY Hát így van ez! A hajlékonyságról álmodozik, és ezért akarja megmérgezni a Mutyulit. De ez már mindegy. Én is így öltem meg.

KIRÁLYNÉ *(ájultan)* Megölted? Kit öltél meg?...

KIRÁLY Vízbe fojtottam! A kamarással együtt. A kamarással vízbe fojtottuk.

KAMARÁS A víz! Itt a víz!

KIRÁLYNÉ Megfojtottad? Yvonne-t megfoj...

KIRÁLY Te ostoba. Nem Yvonne-t, de ez teljesen mindegy. Nem Yvonne-t, egy másikat. Régi ügy. Most már tudod, mi van bennem. Tudod már? Az én bűneim mellett a te buta, szégyellni való verseid semmik. Megölttem azt, és most megölöm a Mutyulit. A Mutyulit is megölöm.

KIRÁLYNÉ Megölöd a Mutyul...

KIRÁLY Igen, most a Mutyulit. Ha sikerül, akkor őt is. Őt is, újra, és így körbe-körbe... Mindig valaki valakit valahol valamikor... És folyton folyvást és így tovább... Ha nem ezt, akkor mást, ha nem emezt, akkor ismét csak valakit, és így tovább - élesen, felülről - arcátlanul, magabiztosan. Ráijeszteni, és megy az magától... *(A Kamaráshoz)* Hozz egy kis vizet. *(Iszik)* Öreg vagyok már... öregszem...

KIRÁLYNÉ Ebbe nem egyezem bele! Ignác, ezt nem engedem!

KIRÁLY Engeded, nem engeded, öreglány... engeded, mert magadnak már megengedted. Az ember előbb magának engedi meg, aztán már muszáj megengednie...

Yvonne be, megpillantja őket, visszakozni akarna, de nem tud - áthalad a színen a saját szobájába. Ettől fogva félhangosan beszélnek

Ó!

KIRÁLYNÉ Ignác, nem egyezem bele, ezt én nem engedhetem meg, Ignác!

KAMARÁS Halkabban, az istenért!

KIRÁLY Hallgass már, ostoba. Elvégezzük... Azt hiszed, én is úgy alulról csinálom, mint te... Nem, nem, én felülről, így felülről nyírom ki - felülről, elegánsan, méltósággal - és mégis olyan ostobán, hogy senki se fog gyanút. Haha, Margit, ölni felülről kell, nem alulról. Először is mosakodj meg, mert úgy nézel ki, mint egy örült. Másodszor meg foglalkozz kicsit az ünnepi fogadással, melyet ma adunk - már éppen ideje... Ne felejtse el, hogy kárászt tálaltassál föl előételnek. Arra van gusztusom, hogy kárászt egyek, kárászt, tejfölösen. Nagyon jó hal. Választékos.

KIRÁLYNÉ Kárászt? Kárászt? *(A Kamaráshoz, örömmel)* Megörült! Hála istennek, megörült!

KIRÁLY Hallgass, nem örültem meg. Kárászt tálaltass.

KAMARÁS Felséges Asszonyom, a tejfölös kárász kitűnő előétel. Nem látom okát, miért ne lehetne kárászt föltálalni.

KIRÁLYNÉ Nem lesz kárász! Ignác, ne kergess az örületbe, nem tálaltatok föl semmilyen kárászt. Honnan veszitek a kárászt? Mondom nektek, nem tálaltatok fel kárászt, miért éppen kárászt, most miért pont kárász kell? Nem tálaltatok fel kárászt!

KIRÁLY Mit jelent ez a makacsság? *(A Kamaráshoz)* Add ide a koronámat. Mi ez?

A Kamarás odaadja a koronát

KIRÁLYNÉ *(rémülten)* Ignác, mit csinálsz?! Vedd le! Ignác, mit csinálsz?! Ignác!!

KIRÁLY Margit, ha én egyszer azt mondom, hogy kárász legyen, akkor kárászt tálaltatsz fel. Ne ellenkezz, mert megverlek... és megverhetlek, ha akarom, megverhetlek, mert vannak bűneim - bármit megtehetek, asszony, mondom neked, reszkess tőlem, mert bűneim vannak! Én vagyok a bűnök királya, hallod, a butaság, a bűn, az erőszak, a sírás királya!

KIRÁLYNÉ *(rémülten)* Ignác!

KIRÁLY *(nyugodtabban)* Nonono... Add ki az utasítást, hogy kárász legyen ma vacsorára. És hívd meg a legkiválóbb méltóságokat, azokat az öreg rókákat, akiknek nem száll inukba a bátorságuk, és képesek úgy lebénítani, mint ezer ördög. *(Halkabban)* Margit, elegendem van ebből a bátortalanságból, a félelemből, a szégyenből - értesz? Elegendem van a költészetből, a hajlékonyságból, a nádból-sásból... nem tavaszi virágszál vagy te már, hanem meglett dáma, királyné, no. Nem neked kell hajladozni, hanem előtted kell hogy hajladozzanak - no. Mosakodj meg, te pizokpeti, úgy nézel ki, mint valami istentelen csutak. Vedd fel a damasztruhádat - mutasd meg, öreglány, hogy mit tudsz! Rajta! Szedd össze az eleganciádat, a bájadat, az előkelőségedet, a tapintatosságodat, a modorodat, hisz végül is erre tartalak, és hagyd meg az udvari sleppednek is, hogy mind öltözzenek ki nekem, ahogy csak tudnak. No, no menj - megértettél, remélem? És minden ragyogjon nekem! Ragyogó fogadás lesz, dámákkal és nem pizokpetikkel! Fogadd a vendégeket, és terítesd meg az asztalokat, a többiért meg ne fájjon a fejed, a többit én elvégzem! Felülről, így felülről - méltósággal! Eredj, eredj - kis szakácsném!

A Királyné a Király utolsó szavai alatt kezével elfedi arcát, el

Kamarás...

KAMARÁS Felséges Uram?

KIRÁLY *(halkabban, komoran)* Hajolj meg előttem... Szükségem van rá, hogy meghajolj előttem...

KAMARÁS *(hallgatózik)* Valaki jön.

KIRÁLY *(nehéz szívvel)* Akkor bújjunk el.

Elrejtőznek a kanapé mögé. Lopakodva be: a Herceg, kezében késsel, mögötte Cirill egy kosárral

HERCEG Hova ment?

CIRILL *(benéz a színmélyén lévő ajtón)* Pszt. Ide.

HERCEG Mit csinál?

CIRILL Legyeket fogdos.

HERCEG Legyeket?

CIRILL Ásít.

HERCEG *(a kést szorítva)* Na, próbáljuk meg... Egy, két, há... Figyeld, nem jön-e valaki, és készítsd elő a kosarat...

Cirill felnyitja a kosarat, a Herceg odalopakodik az ajtóhoz

KIRÁLY *(félre a Kamarásnak)* Ó, a Fülöpke is!...

KAMARÁS Pszt...

CIRILL *(oldalról a Hercegre pillant)* Fülöp, ne - hagyd abba! Fülöp, én fölverem a házat!

HERCEG Ideges vagy?

CIRILL Ez képtelenség! Késsel a kezében beosonsz ehhez a nyomorékhoz! *(Halk nevetés szakad fel belőle)* Ez nem megy - nem, ez nem megy!... Megölni, megölni egy ilyen?... És ez a kosár! Ez a kosár!

HERCEG Hagyd abba! *(Leteszi a kést)* A kosárra technikai okokból van szükség.

CIRILL Nem tudod, mit csinálsz - nem látod magadat.

HERCEG Hagyd már abba!

CIRILL *(az ajtón benézve)* Szendereg. Talán elaludt...

HERCEG Elaludt?

CIRILL Pszt. Olyan, mintha... Hintázik... A fotelban...

HERCEG *(az ajtót nézi)* Most vagy soha! Most legalább fájdalom nélkül... Próbáld te!

CIRILL Én?

HERCEG Neked könnyebb - te idegen vagy, azonos szinten állsz vele, nem lettél vágyainak tárgya, nem szerelmes beléd. Cirill, tedd meg nekem. Csak egy perc az egész... Egy operáció, műtét - nem is érzi meg... Nem is fogja tudni, ne felejtse el, hogy abban a pillanatban, amint elvégzed, ő már nem is lesz, ez már rajta kívül történik - így könnyű -, így csak a mi cselekedetünk lesz, egyoldalúan csak a miénk, nem is tartozik rá...

CIRILL Csakhogy annál nehezebb, minél könnyebb. *(Kézbe veszi a kést)*

HERCEG Ne, ne, ne!

CIRILL Ne?

HERCEG Tisztára úgy fogod, mintha egy csirke nyakát akarnád elvágni.

CIRILL Vagyis nem lehet? Azt hittük, lehet - és nem lehet. Hogy a francba? Túlságosan gyenge és beteges. Az ám, ha legalább kövér, piros-pozsgás husi lenne, de ilyen sápadt egér... Sápadtabb már nem is lehetne.

HERCEG Valaki néz.

CIRILL Én nézlek.

HERCEG Nem, valaki néz - és mindent lát.

CIRILL Én nézem.

HERCEG Igen, te nézel engem, én meg téged. Menj el, egyedül akarom. Elintézem magam. Egy műtét, bár valóban borzalmas, de csak egy műtét. Inkább legyen egy szempillantásnyi időre borzalmas, mint egy egész életen át. Állj az ajtó mögé, majd én egyedül...

Cirill el

Egyedül. Neki ez megváltás... Szervedéseinek vége - és az én szenvedéseimnek is... Csak egy ésszerű műtét, ésszerű... Hm... *(Szétnéz, fogja a kést, újra leteszi)* Cirill!

KIRÁLY *(félre, nagyon felindultan)* Huh, a mulya!

CIRILL Mi van? *(Visszajön)*

HERCEG Egyedül még rosszabb. Ha egyedül van az ember, felfúvódik, kiterébélyesedik... *(Hallgatózik)* Mi ez?

CIRILL Lélegzik.

Hallgatják

HERCEG Szuszog... *(Nézi az ajtót)* Eh! Hogy szuszog... hogy él ott benn magában... fülig magába merülve... magába zárkózva... Nem lesz ebből semmi... *(Fogja a kést)* Csak bele kell mártani a testébe... De iszonyúan nehéz... Rettentően könnyű, de éppen ettől a könnyűségtől rettentően nehéz.

Iza be

IZA *(megpillantja a kést)* Szent isten! *(Az ajtóra pillant)* Gyilkosság!

HERCEG ÉS CIRILL Pszt...

IZA Gyilkosság... Gyilkos akarsz lenni?

HERCEG Hallgass! Ne avatkozz a dologba! A magánügyeimet végzem. Ha elvégeztem, majd jövök. Most eridj!

IZA És ön is? Ön segédkezik ebben?

CIRILL Ostobaság! Fülöp, gyerünk, ez ostobaság! Hagyjuk abba!

KIRÁLY *(félre)* Ostobaság! Csak rajta!

IZA Gyerünk innét!

HERCEG *(beles az ajtón)* Alszik.

IZA Akkor hadd aludjon. Kit érdekel, hogy alszik? Fülöp, én is aludni fogok... ma éjjel.

HERCEG Csend. Sóhajtott!

IZA Fülöp, én is sóhajtózni fogok... ma éjszaka. Ne foglalkozz már velem. Itt vagyok én. Ne foglalkozz velem, ne akard megölni... Menjünk.

HERCEG Valamit álmodik. Mit álmodhat?

IZA Akkor hadd álmodjon. Elmesélem az én álmomat. Rólad álmodtam. Menjünk.

HERCEG Biztosan rólunk! Rólunk álmodik! Rólam, rólad! Mi ott vagyunk belül.

IZA Hol belül?

HERCEG Benne, az ő belsejében. Nem hallod, milyen fájdalmasan alszik? Milyen borzalmas, ahogy lélegzetet vesz? Milyen keményen dolgozik magában, mennyire elnyelt mindkettőnket magába, s azt csinál velünk, amit csak akar - kíváncsi lennék, mit művel ott velünk, mire használ minket...

IZA Megint rád jött az abnormitás? Nem tudod abbahagyni ezt az abnormitást?

HERCEG *(egyfolytában suttog)* Én normális vagyok, de nem lehetek normális, ha valaki más abnormális. Jól van, normális leszek, és te is normális leszel, de mire megyünk vele, ha valaki, aki abnormális, oldalvást egy kis furulyán kíséri a mi normalitásunkat, tralala - mi meg táncolunk...

IZA Fülöp, azok után, ami a múlt éjszaka történt köztünk?

HERCEG *(hallgatózik)* Horkol.

IZA Micsoda?

HERCEG Horkol.

IZA Nem, hát ez túlmeleg minden határon.

KIRÁLY *(félre)* Túlmeleg rajta! Tedd túl magad. Huh, huh. Tedd csak túl magad!

HERCEG *(akaratlanul is válaszol neki)* Nem tudom túltenni magam. Mi ez? Ki mondta ezt? Mi van ebben a szobában? Nézzétek, milyen hülyén állnak... ezek a bútorok. *(Megrúgja a fotelt)*

KIRÁLY Hülyén! Huh, huh!

KAMARÁS Pszt!

CIRILL Öljük meg már vagy menjünk, mert én nem bírok itt így állni ezzel a kosárral, vagy elmegyek, egyszerűen megszököm. Megszököm innen a várból. Nem bírom, hogy itt ácsorogjak ráadásnak, nem bírom.

HERCEG Muszáj túltenni magam! Muszáj!

KIRÁLY Csak rajta!

IZA Csókolj meg. *(Cirillhez)* Meg kell csókolnia.

HERCEG *(hallgatózik)* Csámcsog.

IZA Ebből elég. Itthagylak.

CIRILL Csókolja meg a herceg. Az ördögbe is, csináljon már valamit, kisaszony, hogy megcsókolja magát. Csókolózzanak már!

KIRÁLY Csókolózzanak! Huh, huh! Rajta!

KAMARÁS Pszt!

IZA Nem fogok koldulni a csókodért. Nem fogok órákig ácsorogni ezzel a késsel meg ezzel a kosárral egy nyomorultnak az ajtaja előtt. Ebből elég. Örökre itthagylak. Már sok volt a jóból.

HERCEG Ne hagyj el! Iza, csókolj meg! Várj!

IZA *(ellöki)* Nem akarom! Engedj el! nem tudok megrendelésre, itt az ajtó előtt, ezzel a késsel meg ezzel a kosárral. Hogy jut eszedbe most csókolózni? Hagyjátok békén.

KIRÁLY *(még mindig a kanapé mögött)* Rajta! Gyerünk! Rajta!

HERCEG Hidegvér. Mindenekelőtt hidegvér, mert mindnyájan megkergülnünk. És csöndesebben, mert még felébred... Iza, várj, ne heveskedj. Nem akarlak elveszíteni. Ne riadj vissza az abnormalitásomtól. Jó, igazad van, ennek a csóknak a jelen körülmények közt semmi értelme, de ennek ellenére csókoljuk meg egymást, úgy mintha természetes lenne... Az istenért, tegyünk úgy, mintha normálisak lennénk, ha már nem tudunk normálisak lenni, mert különben nem szabadulunk ki innen soha. Nem látok más megoldást, csak a csókot, ami visszatérít bennünket valamilyen normához, ami lehetővé teszi, hogy megmeneküljünk innen. *(Megöleli)* Szeretlek. Mondd azt, hogy te is szeretsz. Hogy szeretsz!

IZA Nem mondom! A világért se mondanám! Engedj...

HERCEG Szeret! Szeretem őt.

Yvonne az ajtóban áll, dörzsöli a szemét; a Király izgalmában kihajol a kanapé mögül, a Kamarás visszahúzza

KIRÁLY Csak rajta!

IZA Fülöp!

HERCEG *(elkeseredetten, hevesen)* Fülöp! Fülöp!... Szeretlek!

CIRILL Fülöp, ez felébredt!

KIRÁLY *(hangosan)* Jó, jó, Fülöp! Úgy kell neki! Kapd el! Rajta! Abcug! Kapd el! Kapd el a Mutyulit!

KAMARÁS Fogják meg a Felséges Urat!

IZA Meneküljünk.

KIRÁLY Ne ordítozz! Húzzatok ki innen. *(Kikászálódik)* Elzsibbadt a lábam. Öreg csontjaim. *(A Herceghez)* Hajrá! Rajta! Kapd el! Te mamlasz! Most kinyírjuk! Kapd el már, mondom! Rajta, Fülöp - kamarás, én erre! A Mutyulira!

Királyné be, báli öltözékben, a lakájok hozzák a lakomához megterített asztalokat, vendégek - fény

Megállj! Így semmi se lesz az egészből. Elfeledkeztünk a kárászról! Felülről végzek vele! Felülről - és nem alulról! Felülről, méltósággal! Jöhet a hecc, isten neki... Kapd el! Rajta, Margit! Kapd el! *(A vendégekhez)* Tessék!... Tessék!... Uraim, megengedik? Fülöp, igazítsd meg a gallérodát, és fésülködj meg... felülről, felülről, fiam! Elkapjuk! *(A Kamaráshoz)* Add ide a koronámat.

HERCEG Mi történik itt?

KAMARÁS Semmi, semmi, csak a vacsora!

KIRÁLY *(a vendégekhez)* A legkegyesebben köszöntjük önöket. Tessék parancsoljanak.

VENDÉGEK Ááá! *(Meghajolnak)* Felséges Urunk!

KIRÁLYNÉ Parancsoljanak. Parancsoljanak, uraim és hölgyeim.

VENDÉGEK Felséges Asszonyunk! *(Meghajolnak)*

KIRÁLY *(a vendégekhez)* Rajta, rajta! Elkapjuk! Elcsípjük! Felülről, uraim, felülről, kamarás, mindenkinek jelöld ki a méltóságához illő helyet, és a felsőbbrendű marja az alsóbbrendűt, az alsóbbrendű marja a felsőbbrendűt, vagyis inkább a felsőbbrendű merítsen jogos büszkeséget az alsóbbrendűből, az alsóbbrendű viszont ösztönzést és kedvet e nemes versengés gyümölcsöző erőfeszítéseire. A jövő menyemet pedig ültess ide velünk szembe, hisz végül is az ő tiszteletére adjuk ezt a garden partyt.

VENDÉGEK Ááá! *(Meghajolnak)*

KIRÁLYNÉ De tekintet nélkül a helyek hierarchiájában elfoglalt helyre, mindenki virágozzék lényé teljes pompájában kegyelmünk napja alatt. A hölgyek mutassák meg, mit tudnak, és az urak szintúgy mutassák meg a hölgyeknek! Fényűzően, uraim, ízléssel, elegánsan, előkelően és méltósággal!

KIRÁLY Igen, igen, usgyi... azazhogy... Rajta! Ülünk le!

VENDÉGEK Ááá! *(Meghajolnak)*

Király és Királyné leülnek

KAMARÁS *(Yvonne-hoz)* Foglaljon helyet kisasszony.

Yvonne nem mozdul, dermedten áll

Foglaljon helyet kisasszony... *(leülteti Yvonne-t)* ide pedig a herceg... kérem, herceg... Ide excellenciád, ide eminenciád, ide grófságod, ide meg a kiváló... a mi tisztelt... nagyra becsült... *(egy aggastyánt vezet a helyére, áradozva)* Ajajaj!

Mind helyet foglalnak

- KIRÁLY Mint már mondtam, ezt a szerény, de elegáns estebédet a jövődő menyem elveszejtésére, akarom mondani tiszteletére rendeztük, akinek, úgy döntöttünk, a mai napon a burgundi hercegnő címet adományozzuk in partibus infidelium. Ő tehát a mai lakoma hősnője. Nézzék, milyen bájosan mosolyog.
- VENDÉGEK Áááá! (*Diszkrét taps*)
- KIRÁLY (*vesz a tálból*) A nőcske kissé szálkás, de ízletes... Akarom mondani, a halacska, ahogy elnézem... hm... (*a tányérjára teszi*)
- KIRÁLYNÉ (*vesz a tálból*) Kicsit vén, de ezzel a mártással igen előkelő, és az előkelőség, megvallom, sokkal többet jelent nekem, mint az, amit a szemérmes költészet szóval illetnek. Lehet, hogy nem vagyok eléggé érzelmes, de (*felemeli a hangját*) ki nem állhatom, ahogyan a nád meg a sás hajladozik. Többre tartom az idős urakat, hölgyeket, a szó igazi értelmében.
- VENDÉGEK Áááá!
- KAMARÁS (*vesz a tálból*) Látszólag igen szerény hal ez, de alapjában véve, a lényegét tekintve hallatlanul, egyenesen rendkívülien arisztokratikus, elég csupán arra utalnom, hogy nincs benne csont, csak száлка! És milyen pompás ez mártás! Tejfelnék néznénk, de több és fenségesebb annál! Micsoda íz - csípős, pikáns, paradox íz! Bizonyos vagyok benne, hogy valamennyien megfelelőképpen értékelik, hisz soha nem láttam még együtt ilyen választékos ízlésű társaságot!
- VENDÉGEK Áááá!
- KIRÁLY (*Yvonne-hoz*) No, mi lesz? Nem ízlik nekünk? (*Fenyegetően*) Nem ízlik?
- KAMARÁS (*hidegen*) A kisasszonynak nincs étvágya?
- VENDÉGEK (*megbotránkozva*) Ó!
- YVONNE (*elkezd enni*)
- KIRÁLY (*komoran, Yvonne-hoz*) Csak vigyázni kell az evéssel, mert könnyen megfulladhat! A szerencsétlenség ott koslat az ember sarkában. Egy ilyen kárász látszólag egészen ártatlan, de alapjában véve...
- KAMARÁS (*Yvonne-hoz*) A Felsőges Úr jónak látta figyelmeztetni, hogy vigyázzon az evéssel, nehogy megfulladjon. (*Élesen*) Igen veszélyes. Nem könnyű hal ez.
- KIRÁLY (*fenyegetően*) Veszélyes, én mondom!
- VENDÉGEK (*döbbenten*) Ó! (*Abbahagyják az evést, csend*)
- KIRÁLYNÉ (*finoman*) Eh bien. Yvonne, vous ne mangez pas, ma chère?
- KAMARÁS (*felteszi a monokliját*) Megveti a kisasszony? Megveti a Felsőges Úr kárászát?

KIRÁLY *(fenyegetően)* Ki hallott már ilyet?!

YVONNE *(enni kezd, egyedül)*

KIRÁLY *(feláll, félelmetes gesztussal Yvonne-ra mutat)* Megfulladt! Megfulladt! A szálkától! Szálka a torkában! A szálka, mondom! Na!!

YVONNE *(fuldoklik)*

VENDÉGEK *(felugrálnak, rémülten)* Segítség! Víz! A hátát!

KIRÁLYNÉ *(rémülten)* Segítség!

VENDÉGEK Ó, a szerencsétlen! Micsoda baleset! Katasztrófa! Már meg is halt! Halott! Ne zavarjuk! *(Elhúzódnak, otthagya a tetemet)*

HERCEG Meghalt?

KAMARÁS Megfulladt a szálkától.

HERCEG Ó! A szálkától. Valóban, úgy látszik, meghalt.

Hallgatnak

KIRÁLYNÉ *(idegesen, mintha kicsit szégyellné)* Ignác, fel kell készülnünk a gyászra. Nincs fekete öltönyöd. Meghíztál, a régi már nem megy rád.

KIRÁLY Nincs? Parancsot adok, és lesz.

KIRÁLYNÉ Igen, de el kell küldeni a szabóért.

KIRÁLY *(meglepetten)* A szabóért? Igaz is... *(A szemét dörzsöli)* Igaz, Salamon szabó, úri konfekció... *(Yvonne-t nézi)* Na? Meghalt? Komolyan?

KIRÁLYNÉ *(kis szünet után)* Mindnyájan meghalunk!

KIRÁLY *(kis szünet után)* Csináljatok már valamit. Csinálni kell valamit. Mondani kell valamit. Meg kell törni ezt a csöndet! Fülöp... izé... légy erős. Mit tegyünk?... Meghalt.

KIRÁLYNÉ *(végigsimítja a fia fejét)* Anyád melletted van, fiam.

HERCEG Mit beszéltek?

KAMARÁS *(a személyzethez)* Gyertek, vigyétek ki, és egyelőre fektessétek az ágyra. Ugorjon át valaki, és készítse elő az ágyat. Azonnal hívni kell Pietraseket. Azonnal ugorjon át valaki. Ugorjon át valaki Pietrasek temetkezési vállalatához, Pietrasek nélkül nem boldogulunk. Azonnal ide kell hívni Pietraseket, ez most a legfontosabb.

A Lakájok odavonulnak a tetemhez

Azonnal, én letérdelek. *(Letérdel)*

KIRÁLY Á, igaz is... *(Letérdel)* Igaza van. Le kell térdelni.

Mind letérdelnek, csak a Herceg nem

Mindjárt ezt kellett volna tennünk.

HERCEG Bocsánat. Mi ez itt?

KAMARÁS

Mi van?

A Herceg hallgat

Tessék letérdelni.

KIRÁLYNÉ

Térdelj le, Fülöp. Le kell térdelni, fiam. Így szokás.

KIRÁLY

Gyorsabban! Nem állhatsz ott egymagad, amikor mindnyájan térdelünk.

A Herceg letérdel

Függöny